

Ämnesprov, läsår 2014/2015

Religionskunskap

Bedömningsanvisningar

Årskurs

9

Innehåll

Information	4	Delprov B – bedömningsanvisningar	34
Läsanvisning till häftet.....	4	Uppgift 12	34
Koppling till kursplanen.....	5	Uppgift 13	36
Uppgifter i ämnesprovet i relation till förmågor och delar av kunskapskrav.....	6	Uppgift 14	39
Anvisningar för bedömning.....	7	Uppgift 15	41
Användning av formuläret för notering av resultat.....	7	Uppgift 16	44
Delprov A – bedömningsanvisningar	8	Uppgift 17	45
Uppgift 1	8	Uppgift 18	48
Uppgift 2	9	Uppgift 19	51
Uppgift 3	10	Uppgift 20	53
Uppgift 4	13	Uppgift 21	57
Uppgift 5	14	Uppgift 22	58
Uppgift 6	18	Uppgift 23	60
Uppgift 7	20	Uppgift 24	64
Uppgift 8	23	Sammanställning av provresultat	66
Uppgift 9	25	Notering av resultat	66
Uppgift 10	28	Provbetyg	67
Uppgift 11	30	Exempel på ifyllt formulär för sammanställning av provresultat	69
		Kunskapsprofil	70

En grupp vid Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet, utarbetar på uppdrag av Skolverket de nationella proven i religionskunskap.

Projektledare:

Annika Lindskog
annika.lindskog@ped.gu.se

Provansvarig åk 9:

Carl Wåke
carl.wake@gu.se

Provkonstruktörer:

Gert Arvidsson Arwsenius, Olof Franck,
Malin Just, Kjell-Erik Karlsson,
Anna Lindstam

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Göteborgs universitet
Box 300
405 30 Göteborg

Ansvarig på Skolverket:

Mats Olsson
Enheten för prov och bedömning
mats.olsson@skolverket.se

Beställningar och distribution:

Exaktaprinting, tel. 040-6855110
e-postadress: np.bestallning@exakta.se

Information

Läsanvisning till häftet

Detta häfte är avsett som stöd för läraren vid bedömningen av ämnesprovet i religionskunskap för årskurs 9, våren 2015. Häftet innehåller bedömningsunderlag i form av:

1. En inledande presentation av de delar i kursplanen som bedömningen av provet utgår ifrån

- Koppling till kursplanen
- Anvisningar för bedömning
- Användning av formuläret för notering av resultat

2. Principer för bedömning av de enskilda uppgifterna med exempel på elevsvar

- Delprov A – bedömningsanvisningar
- Delprov B – bedömningsanvisningar

3. Anvisningar för resultatsammanställning

- Sammanställning av provresultat
- Notering av resultat
- Provbetyg
- Kunskapsprofil

4. Formulär för sammanställning av elevresultat: Exempel på elevresultat.

En lämplig arbetsgång är att först läsa igenom de inledande delarna samt avsnitten med anvisningar för sammanställning av elevresultat. Därefter kan arbetet med att bedöma elevsvaren fortsätta, i enlighet med bedömningsanvisningarna för respektive delprov.

Koppling till kursplanen

Kursplanen för religionskunskap i Lgr11 innefattar fem förmågor vilka avspeglas i kunskapskraven. Kunskapskraven i religionskunskap för årskurs nio kan i sin tur delas upp i sex olika delar. I häftet Lärarinformation framgår vilka religionskunskapens förmågor är samt sambandet mellan respektive förmåga och de olika delarna i kunskapskraven för årskurs 9.

I ämnesprovet för religionskunskap för årskurs 9 prövas 2015 fyra av förmågorna samt fem delar av kunskapskraven.

Översikt över förmågor och delar av kunskapskrav utan progressionsuttryck (dvs. utan de värdeord som särskiljer betygsnivåerna, här markerade med *) som prövas i det nationella provet i religionskunskap 2015, åk 9:

Förmågor i NP rel. åk 9	Delar av kunskapskrav i NP rel. åk 9
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	1. Eleven har * kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom * centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.
	2. Dessutom för eleven * resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.
2. Analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället.	3. Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällseliga förhållanden och skeenden beskriva * samband med * resonemang.
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	4. Eleven kan också föra * resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som * för resonemanget framåt *.
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	5. Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra * resonemang och använda etiska begrepp och modeller *.

De olika uppgifterna i provet avser att ge läraren möjlighet att finna belägg för att eleven innehar dessa förmågor, på olika nivåer i enlighet med kunskapskravens specificeringar.

Vissa av uppgifterna anknyter till mer än en del av kunskapskravet. Vid bedömningen av respektive uppgift ska dock hänsyn tas endast till den huvudsakliga anknytningen. Hur de olika uppgifterna i provet korresponderar mot förmågorna och kunskapskraven framgår av tabellen på sid 6.

Uppgifter i ämnesprovet i religionskunskap årskurs 9 2015 i relation till förmågor och delar av kunskapskrav

Förmåga	Del av kunskapskrav	Uppgift	
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	1. Eleven har * kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom * centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.	Delprov A Uppgift 1 Uppgift 10	Delprov B Uppgift 13 Uppgift 14 Uppgift 16 Uppgift 22
	2. Dessutom för eleven * resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.	Delprov A Uppgift 2 Uppgift 6 Uppgift 8	Delprov B Uppgift 12 Uppgift 19 Uppgift 21
2. Analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället.	3. Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhälleliga förhållanden och skeenden beskriva * samband med * resonemang.	Delprov A Uppgift 4 Uppgift 5 Uppgift 9	Delprov B Uppgift 18 Uppgift 24
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	4. Eleven kan också föra * resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som * för resonemanget framåt *.	Delprov A Uppgift 7	Delprov B Uppgift 15 Uppgift 23
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	5. Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra * resonemang och använda etiska begrepp och modeller *.	Delprov A Uppgift 3 Uppgift 11	Delprov B Uppgift 17 Uppgift 20

Anvisningar för bedömning av ämnesprovet i religionskunskap årskurs 9

Bedömningsanvisningarna för de enskilda uppgifterna innefattar följande avsnitt:

1. Uppgiftsformulering
2. Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet
3. Bedömningsaspekter
4. Beskrivning av progressionen
5. Elevsvar med kommentarer

1. Uppgiftsformulering

Här återges hur uppgiften formuleras i elevhäftet. I de fall då uppgiften har ett strukturerat svarsformat, finns även ett facit med rätta svar.

2. Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Här framgår vilken del av kunskapskravet som uppgiften är avsedd att pröva. Se även tabellen på föregående sida.

3. Bedömningsaspekter

Detta avsnitt förekommer i bedömningsanvisningarna till de öppna uppgifterna i provet. Här sammanfattas översiktligt vad läraren ska fästa avseende vid i bedömningen av respektive uppgift.

4. Beskrivning av progressionen

I detta avsnitt, vilket är utformat som en matris, presenteras de nivåer som uppgiften är avsedd att ge belägg för. Vissa uppgifter kan bara ge belägg för nivå E, några uppgifter kan ge belägg för nivå E och C, medan andra kan ge belägg för alla tre nivåerna E, C och A. Här anges också vad som kännetecknar ett elevsvar på den nivå eller de nivåer som uppgiften är avsedd att ge belägg för.

5. Elevsvar med kommentarer

I de fall då bedömningen av en uppgift innefattar en kvalitativ analys av elevsvaren, omfattar bedömningsanvisningen även exempel på svar, baserat på autentiska elevsvar, som illustrerar de olika nivåerna E, C och A. Till varje elevsvar finns en kommentar där det framgår varför elevsvaret bedömts motsvara en viss nivå.

Vissa elevsvar i relation någon eller några uppgifter innehåller inslag av förenklingar och stereotypiseringar. Skolverket har valt att ta med dessa elevsvar eftersom de vid utprovningarna har visat sig vara representativa och innehålla andra kvaliteter. Med tanke på elevernas ålder och mognadsgrad får man betrakta svaren som rimliga. Detta gäller även i viss mån elevsvar som bedömts motsvara nivån för A.

Användning av formuläret för notering av resultat

Sist i Delprov B finns ett formulär för notering av elevens resultat på de olika uppgifterna i provet. Detta formulär används även för att bestämma elevens provbetyg.

Hur noteringen av resultat och bestämningen av provbetyg går till framgår i anvisningarna för resultatsammanställningen i detta häfte (s. 66-69).

Uppgift 1

Uppgiftsformulering och rätta svar

Ringa in de fyra bilder som har en tydlig koppling till islam.

Rätt svar: Kaba, moské, Koranen och bön

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har *grundläggande/goda/mycket goda* kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att *beskriva/förklara och visa på samband mellan/ förklara och visa på samband och generella mönster kring* centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
3-4 rätt		
<p>Kommentar</p> <p>Om eleven ringat in mer än fyra bilder räknas det som ett ogiltigt svar på uppgiften.</p>		

Uppgift 2

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka olika världsreligioner/livsåskådningar passar bäst in på John, Sofie, Nadja och Mikael?

	John	Sofie	Nadja	Mikael
världsreligion/ livsåskådning	sekulär humanism	hinduism	islam	judendom

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Dessutom för eleven *enkla/utvecklade/väluvecklade* resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2 - 3 rätt	4 rätt	
Kommentar Om eleven fyllt i mer än en världsreligion/livsåskådning i någon av rutorna räknas detta som ett felaktigt svar på deluppgiften.		

Uppgift 3

Uppgiftsformulering

Argumentera på olika sätt för att det kan vara både rätt och fel att ha djurparker. Du måste använda begreppen frihet och ansvar i ditt resonemang.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra *enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl* underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett *i huvudsak/relativt väl/väl* fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- begrepp (E-A)
- relevanta argument (E-A)
- argument som förtydligas (E-A)
- problematisering (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven använder minst ett av de etiska begreppen frihet och ansvar på ett relevant sätt</p> <p>och</p> <p>anger minst ett relevant argument för att det är rätt eller fel att ha djurparker</p> <p>och</p> <p>argumentet förtydligas med en/ett exempel, förklaring eller konsekvens.</p>	<p>Eleven använder minst ett av de etiska begreppen frihet och ansvar på ett relevant sätt</p> <p>och</p> <p>anger minst ett relevant argument för att det är rätt och ett relevant argument för att det är fel att ha djurparker</p> <p>och</p> <p>minst ett av argumenten förtydligas med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.</p>	<p>Eleven använder de etiska begreppen frihet och ansvar på ett relevant sätt</p> <p>och</p> <p>anger minst ett relevant argument för att det är rätt och ett relevant argument för att det är fel att ha djurparker</p> <p>och</p> <p>både argumentet att det är rätt och att det är fel förtydligas med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser</p> <p>och</p> <p>eleven problematiserar t.ex. genom att visa på svårigheter att ta ställning i frågan.</p>

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Jag tycker verkligen inte det är ok med djurparker för att djuren förtjänar sin frihet och ska inte va instängda. I dom flesta djurparker plågas också djuren vilket jag tycker är för jävligt! Så släpp ut dom där dom hör hemma.

Kommentar: I sitt svar använder eleven begreppet frihet på ett relevant sätt. Eleven anger ett relevant argument för att det är fel med djurparker, "...djuren förtjänar sin frihet och ska inte va instängda.". Argumentet förtydligas genom förklaringen, "I dom flesta djurparker plågas också djuren vilket jag tycker är för jävligt!".

Exempel på svar nivå C

Jag tycker för det mesta att det är fel. En liten bur till en stor tiger kallar jag inte frihet. Det är fel. Känner inte människorna någon medkänsla när dem ser att djuren har det såhär? Men sen finns det även djur som är utrotningshotade. De kan bli räddade i djurparker. Men i de mesta fallen tycker jag att människan ska se det från djurens perspektiv. Hur skulle vi känna om vi var inlåsta i en bur dag ut och dag in? Det är varje djurs rättighet till ett liv. Om man ser att djuret inte mår bra eller att buren är för trång borde man göra något åt det. Tänk dig ett stort lejon i Sveriges klimat. Hur vet vi hur de har på vintrarna? Går de ens ut? Sitter de inlåsta inomhus istället för att leka eller jaga i savannen? Djur har ett liv det är dags att inse det nu.

Kommentar: I sitt svar använder eleven begreppet frihet på ett relevant sätt. Eleven anger ett relevant argument för att det är fel att ha djurparker, "En liten bur till en stor tiger kallar jag inte frihet. Det är fel." och ett argument för att det är rätt, "De kan bli räddade i djurparker.". Argumentet till att det är fel förtydligas med exempel och förklaringar, "Hur skulle vi känna om vi var inlåsta i en bur dag ut och dag in? Det är varje djurs rättighet till ett liv. Om man ser att djuret inte mår bra eller att buren är för trång borde man göra något åt det. Tänk dig ett stort lejon i Sveriges klimat.".

Exempel på svar nivå A

Djuren ska inte vara instängda i en liten bur. De behöver utrymme och frihet. Det är fel att vi människor ska komma och se när djuren lider i sin ensamhet och små burar som ett nöje. Vi borde ha lite medkänsla för tänk om det är vi som sitter i en liten bur hela livet och så kommer det massa djur och glör, skriker och slår på våra burar. Men det finns också bra saker med att "läsa in djuren". Jag skulle kalla det mer att skydda. När djuren lever på en bra och stor djurpark skyddar vi dem från utrotning och tjuvjakt. Vi måste ta ansvar för att djuren har det så bra som möjligt och har "burarna" så miljölågt som de har i det fria. Det borde finnas något mellanting att tex det skulle finnas en jätte stor park med super stora "inbägnader" med olika miljöklimater så kanske 1 – 2 gånger i veckan skulle varje djur art få gå ut och "lufta" sig. Det är våra skyldigheter att ta hand och bevara de djur som lever på vår jord även om det är litet eller stort. Så frågan om vi människor ska få läsa in djuren kan man inte riktigt svara på för om vi gör det på ett dåligt sätt kan djuren bli deprimerade och dö, men om vi inte gör det kan de lätt utrotas/tjuvjagas och dö! Så frågan blir besvarlig...

Kommentar: I sitt svar använder eleven begreppen frihet och ansvar på ett relevant sätt. Eleven anger ett relevant argument för att det är fel att ha djurparker, "Djuren ska inte vara instängda i en liten bur." och ett argument för att det är rätt, "Men det finns också bra saker med att "läsa in djuren". Jag skulle kalla det mer att skydda.".

Argumentet till att det är fel förtydligas med exempel och förklaringar, *"Det är fel att vi människor ska komma och se när djuren lider i sin ensamhet och små burar som ett nöje. Vi borde ha lite medkänsla för tänk om det är vi som sitter i en liten bur hela livet och så kommer det massa djur och glor, skriker och slår på våra burar."*

Argumentet till att det är rätt förtydligas med exempel, förklaringar och en konsekvens, *"När djuren lever på en bra och stor djurpark skyddar vi dem från utrotning och tjunjakt. Vi måste ta ansvar för att djuren har det så bra som möjligt och har "burarna" så miljölikt som de har i det fria."*

Eleven problematiserar genom att visa på vilka svårigheter det finns med att ta ställning i frågan, *"Så frågan om vi människor ska få låsa in djuren kan man inte riktigt svara på för om vi gör det på ett dåligt sätt kan djuren bli deprimerade och dö, men om vi inte gör det kan de lätt utrotas/tunjagas och dö! Så frågan blir besvärlig...."*

Uppgift 4

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka kan konsekvenserna bli om flickor inte får möjlighet att utbilda sig?

Kryssa för de fyra mest rimliga alternativen. Fler än fyra kryss gör svaret ogiltigt.

- Mindre jämställdhet i familjen..... ☒
- Flickorna får sämre chanser att få bra jobb..... ☒
- Kvinnor blir mindre beroende av sina män. ☐
- Samhället får inte tillgång till lika stor mängd kvalificerad* arbetskraft. ☒
- Flickorna kan lättare komma ut i arbetslivet..... ☐
- Männen får i högre än kvinnor grad höga positioner i samhället ☒
- Kvinnorna kommer att vara hemma mindre och ta hand om sin familj..... ☐
- Kvinnornas genomsnittliga lön kommer att öka. ☐

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhälleliga förhållanden och skeenden beskriva *enkla/förhållandevis komplexa/komplexa* samband med *enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väutvecklade och väl* underbyggda resonemang.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2-3 rätt	4 rätt	
Kommentar Om eleven kryssat i mer än fyra alternativ räknas detta som ett ogiltigt svar.		

Uppgift 5

Bedömningen av deluppgift a och b vägs ihop och genererar tillsammans ett belägg för nivå E, nivå C eller nivå A.

Uppgiftsformulering

Uppgiftsformulering deluppgift a

Nedan finns tre rubriker:

Kärleksrelationer, abort och klädsel.

Förklara kortfattat hur kvinnors liv kan påverkas av religion inom dessa tre områden. Var noga med att ange vilken religion det gäller.

Uppgiftsformulering deluppgift b

Välj en av rubrikerna från a-uppgiften på föregående sida: Kärleksrelationer, abort eller klädsel.

Förklara på ett fördjupat sätt hur kvinnors liv kan påverkas av religionen inom detta område och vilka konsekvenser det kan få. Använd konkreta exempel från två religioner.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva *enkla/förhållandevis komplexa/komplexa* samband med *enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade* och väl underbyggda resonemang.

Bedömningsaspekter deluppgift a

I vilken utsträckning eleven:

- anger hur kvinnor kan påverkas av religion (E-A)

Bedömningsaspekter deluppgift b

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta förklaringar/exempel från en eller flera religioner (E-A)
- relevanta konsekvenser (E-A)
- nyansering (A)

Beskrivning av progressionen

Observera att eleven kan erhålla belägg för nivå E på **två olika sätt** på uppgift 5.

- Eleven svarar korrekt på två av deluppgifterna i deluppgift (a).
- Eleven svarar korrekt på en av uppgifterna i deluppgift (a) samt ger ett exempel eller en förklaring från minst en religion och anger en relevant konsekvens på deluppgift (b).

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
DELUPPGIFT A		
Eleven anger på ett relevant sätt hur kvinnors liv kan påverkas av religion inom minst ett av områdena	Eleven anger på ett relevant sätt hur kvinnors liv kan påverkas av religion inom minst två av områdena och förklaringarna är hämtade från minst två olika religioner	Eleven anger på ett relevant sätt hur kvinnors liv kan påverkas av religion inom tre av områdena och förklaringarna är hämtade från minst två olika religioner
DELUPPGIFT B		
och anger ett relevant exempel eller en relevant förklaring från minst en religion och anger minst en relevant konsekvens	och anger minst två relevanta exempel/förklaringar från minst en religion och anger minst två relevanta konsekvenser.	och anger minst två relevanta exempel/förklaringar fördelat på minst två religioner och anger minst två relevanta konsekvenser och nyanserar sitt svar genom att visa på olikheter inom en och samma religion.
DELUPPGIFT A		
eller eleven anger endast i deluppgift (a) på ett relevant sätt hur kvinnors liv kan påverkas av religion inom minst två av områdena i deluppgiften.		

Eleversvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Deluppgift a

Kärleksrelationer

Inget svar

Abort

Inom katolicism får du inte göra abort, vilket kan göra att oönskade barn föds.

Klädsel

Inget svar.

Deluppgift b

Abort. Inom katolicism är abort förbjudet. Det påverkar kvinnorna mycket. Tänk om du blir våldtagen och inte får lov att göra abort. Då tvingas du se ditt eget barn och ständigt bli påmind om denna traumatiska upplevelse.

Kommentar: Eleven anger en relevant förklaring till hur religionen kan påverka kvinnor inom ett av områdena på deluppgift (a).

På deluppgift (b) anger eleven ett relevant exempel, "Tänk om du blir våldtagen och inte får lov att göra abort." och en konsekvens, "Då tvingas du se ditt eget barn och ständigt bli påmind om denna traumatiska upplevelse."

Exempel på svar nivå C

Deluppgift a

Kärleksrelationer

Inom vissa religioner så får kvinnor inte gifta sig med vem de vill utan det bestäms på andra sätt. Detta förekommer bla inom hinduismen.

Abort

Inget svar

Klädsel

Islam – Kvinnor bär sjalar för håret eller täcker allt förutom ögonen.

Deluppgift b

Länge var det förbjudet inom kristendomen att vara homosexuell, för då hamnade man i helvetet. Kvinnor som var lesbiska fick hålla det tyst för sig själva, och leva i skam i hela sina liv. Nu är det inte så i stora delar av världen, men det finns ändå några stater i USA som inte tillåter homosexuella att gifta sig och i vissa länder i Afrika förföljs dom. Detta leder till att de inte har samma rättigheter som heterosexuella. Dom mår säkert dåligt ibland när dom inte känner sig fria i sin kärlek när de inte behandlas på samma sätt som andra.

Kommentar: Eleven anger relevanta förklaringar till hur religionen kan påverka kvinnor inom två av områdena på deluppgift (a). Förklaringarna är hämtade från två olika religioner.

På deluppgift (b) anger eleven flera relevanta exempel/förklaringar från en religion; kristendomen. Eleven förklarar hur kristendomens syn på

homosexualitet förändrats genom historien och att det idag ser olika ut i olika delar av världen. Eleven tar upp exempel från både USA och Afrika, *"Länge var det förbjudet inom kristendomen att vara homosexuell, för då hamnade man i helvetet. Kvinnor som var lesbiska fick hålla det tyst för sig själva, och leva i skam i hela sina liv. Nu är det inte så i stora delar av världen, men det finns ändå några stater i USA som inte tillåter homosexuella att gifta sig och i vissa länder i Afrika förföljs dom."* Eleven anger två konsekvenser, dels att *"...de inte har samma rättigheter som heterosexuella och behandlas olika."* och dels att de *"... mår säkert dåligt ibland när dom inte känner sig fria i sin kärlek."*

Exempel på svar nivå A

Deluppgift a

Kärleksrelationer

Inom hinduismen är det vanligt med förbestämda giftermål, man skall gifta sig inom sitt eget kast. Unga tjejer blir ofta bortgifta utan att få bestämma själva.

Abort

Inom katolicismen får man ej abortera. Kvinnan får inte bestämma över sin egen kropp.

Klädsel

Inom islam finns det regler om hur kvinnor ska klä sig. Tex att kvinnor inte ska visa sin hud för andra än sin man.

Deluppgift b

Klädsel

Jag anser att kvinnor som bär burka (inom den islamiska tron) påverkas negativt eftersom man döljer deras identitet. Det kan visserligen känna sig trygga i dessa dräkter, men det gör saken nästan ännu värre i mina ögon. Det är som att redan när flickorna är små ska de lära sig att inte visa upp sig själva utan vara neutrala så att männen inte ska uppfatta dem som sexuellt upphetsande. Trots allt behöver inte alla muslimska tjejer ha burka. Det finns en regel som liknar detta som förekommer främst inom den katolska kyrkan och inom judendomen där man (speciellt kvinnor) inte får visa axlar eller knän i kyrkan/synagogan. Detta beror på tron om att sexualiteten är något syndigt. Inom kristendomen betraktas liv som heligt, men skapelsen (den biologiska) av livet är en smutskastad njutning. Dessa exempel tycker jag visar att det inom vissa religioner är kvinnan som bär skulden för synden om sexualitet. De kan känna sig kränkta och osäkra över sig själva. De riskerar att mentalt må sämre när de får uppfattningen att de och deras kroppar skapar synd, att de inte har något att säga till om. Jag tycker att detta är fel eftersom det bryter mot ett antal mänskliga rättigheter och kvinnorna mår inte bra.

Kommentar: Eleven anger flera relevanta förklaringar till hur religionen kan påverka kvinnor inom tre områden på deluppgift (a). Förklaringarna är hämtade från tre olika religioner, islam, kristendom och judendom.

På deluppgift (b) anger eleven flera relevanta exempel/förklaringar fördelade på två religioner. Från islam tar eleven upp exemplet med burka och från kristendomen tar eleven upp exemplet med hur kvinnor inom katolicism måste täcka delar av kroppen när de går in i kyrkan. Eleven nämner även judendom kort.

Eleven anger flera relevanta konsekvenser, t.ex. *"De kan känna sig kränkta och osäkra över sig själva."*, *"De riskerar att mentalt må sämre ..."* och *"... det bryter mot ett antal mänskliga rättigheter ..."*.

Eleven nyanserar sitt svar vid ett tillfälle genom att inte generalisera och istället konstatera att inte alla muslimska tjejer bär burka.

Uppgift 6

Uppgiftsformulering och rätta svar

Läs påståendena (a) – (j). Markera genom att endast sätta ett kryss i en av rutorna för vilka påståendena stämmer eller inte stämmer.

	Påstående	Stämmer	Stämmer inte
a	Abraham anses vara en viktig person för judar, kristna och muslimer.	X	
b	Buddhismen har sitt ursprung* i hinduism.	X	
c	Till skillnad från anhängarna i de övriga världsreligionerna bor de allra flesta hinduer i det land där deras religion grundats.*	X	
d	Hinduism är en av de äldsta världsreligionerna.	X	
e	Jesus och Muhammed levde under samma tid.		X
f	Judendom, kristendom och hinduism grundades i samma geografiska område.		X
g	Korståg har genomförts inom samtliga religioner.		X
h	När islam grundats spreds religionen snabbt över ett stort område, vilket inte var fallet med judendomen.	X	
i	Både Jesus och Siddharta Gautama växte upp i fattiga familjer.		X
j	Jerusalem är en viktig stad för judar, men inte för muslimer.		X

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Dessutom för eleven *enkla/utvecklade/välutvecklade* resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
6-7 rätt	8-9 rätt	10 rätt
<p>Kommentar Om eleven kryssat i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna, räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.</p>		

Uppgift 7

Uppgiftsformulering

Utgå från diskussionen ovan och resonera om fördelar och nackdelar med att ungdomar är bästisar.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan också föra *enkla/utvecklade/välutvecklade* resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som *till viss del för resonemanget framåt/för resonemanget framåt/för resonemanget framåt och breddar det*.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta motiveringar (E-A)
- fördelar/nackdelar (E-A)
- förtydligande motivering (E-A)
- perspektiv (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven för resonemanget vidare genom att använda sig av två relevanta motiveringar till att det kan vara en fördel och/eller nackdel med att ungdomar är bästisar</p> <p>varav</p> <p>båda motiveringarna är i viss mån förtydligande med en/ett exempel, förklaring eller konsekvens.</p>	<p>Eleven för resonemanget vidare genom att använda sig av en relevant motivering till att det kan vara en fördel och en relevant motivering till att det kan vara en nackdel med att ungdomar är bästisar</p> <p>varav</p> <p>en motivering är i viss mån förtydligande med en/ett exempel, förklaring eller konsekvens</p> <p>och</p> <p>och en motivering är förtydligande med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.</p>	<p>Eleven för resonemanget vidare genom att använda sig av en relevant motivering till att det kan vara en fördel och en relevant motivering till att det kan vara en nackdel med att ungdomar är bästisar</p> <p>varav</p> <p>två motiveringar är förtydligande med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser</p> <p>och</p> <p>eleven använder olika perspektiv, t.ex. de som har en bästis, de som inte har någon bästis, syskons eller lärares perspektiv.</p>

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Fördelar med att ha bästisar är att dem alltid står upp för en om man hamnar i trubbel osv. Nackdelar är att man blir väldigt sårad om vänskapen bryts av något eller någon och man inte har någon annan.

Kommentar: Eleven för resonemanget vidare genom att använda sig av två relevanta motiveringar. Båda motiveringarna är i viss mån förtydligande. Den ena motiveringen är en förklaring till att det är bra att ha en bästis som "... alltid står upp för en om man hamnar i trubbel osv.". I den andra motiveringen påpekar eleven kort att det kan finnas nackdelar om vänskapen tar slut och man inte längre har några vänner.

Exempel på svar nivå C

Det som är fördelar med att ha en bästa vän är att man kan berätta allt för just den människan och man vet att hen aldrig säger det till någon. Man vet också att den personen oftast försöker göra tid för dig och lyssnar alltid på vad du har att säga hur löjligt det än är. Den bästa fördelen är nog att man har någon som får en att skratta så mycket att man får ont i magen, men kan ändå torka tårar när man är ledsen. Jag kan inte komma på speciellt många nackdelar med att inte ha en bästa vän förutom att vissa tycker att det är jobbigt att vara med samma person väldigt ofta.

Kommentar: Eleven för resonemanget vidare genom att använda sig av två relevanta motiveringar. Den ena motiveringen är i viss mån förtydligande och innehåller en kort förklaring till en nackdel med att ha en bästis, "... vissa tycker att det är jobbigt att vara med samma person väldigt ofta."

Eleven anger sedan en förtydligande motivering till att det kan finnas fördelar med att ha en bästis. Motiveringen innehåller flera exempel/förklaringar. Eleven skriver bland annat om att man kan berätta allt för en bästis, att en bästis kan lyssna, trösta och få dig att skratta.

Exempel på svar nivå A

Att ha en bästa vän tycker jag kommer med väldigt många fördelar, men också ett antal nackdelar, som jag tror helt beror på hur man är som person. Det är ju alltid bra att ha någon som man kan prata om allt med, kan göra allt med och kan vara med nästan hela tiden. Då lär man ofta känna någon på djupet och man mår nog bra av att ha någon som känner en själv och att ha någon att känna sådär bra. Dock så tycker jag personligen att det är lite tråkigt. Det är inte lätt för andra i klassen att lära känna bästisar som mest vill umgås två och två. De som inte har någon bästis kan känna sig utanför. Dessutom får man in fler nya influenser och man blir inte så instängd i sin lilla bubbla om man har fler kompisar. Det uppstår också lättare bråk när man är så pass nära att man kan bråka med varandra, om någon missbrukar ens tillit som man ger till en bästa vän, det blir på något sätt (ofta) svårare att umgås med andra och man kan nog lätt bli ganska bekväm så att man glömmer hur det är att socialisera sig med andra. Är man dock uppmärksam på hur instängd i bubblan man är eller inte är, så försvinner några av dom här punkterna. Dock så är jag mer av en sån person som är med många och inte bara med en, så självklart så ser jag fler fördelar med att ha flera.

Kommentar: Eleven för resonemanget vidare genom att använda sig av två relevanta motiveringar. Båda motiveringarna är förtydligande.

Eleven anger först en förtydligande motivering till att det kan det kan finnas fördelar med att ha en bästis. Motiveringen innehåller flera exempel/förklaringar, *"Det är ju alltid bra att ha någon som man kan prata om allt med, kan göra allt med och kan vara med nästan hela tiden."* och *"Då lär man ofta känna någon på djupet och man mår nog bra av att ha någon som känner en själv..."*.

Därefter anger eleven en förtydligande motivering till att det kan finnas nackdelar med att ha en bästis. Motiveringen innehåller flera exempel/förklaringar/konsekvenser. Eleven menar att det blir, *"...svårare att umgås med andra och man kan nog lätt bli ganska bekväm så att man glömmer hur det är att socialisera sig med andra."* Eleven påpekar även att man kan bli, *"....instängd i sin lilla bubbla."* Eleven lyfter också fram att det lättare blir bråk när man är bästisar särskilt när, *"... någon missbrukar ens tillit som man ger till en bästa vän,..."*.

Eleven använder olika perspektiv. Mestadels resonerar eleven utifrån bästisarnas perspektiv, men i ett avsnitt lyfts även övriga klasskamraters perspektiv fram, *"Det är inte lätt för andra i klassen att lära känna bästisar som mest vill umgås två och två. De som inte har någon bästis kan känna sig utanför."*

Uppgift 8

Uppgiftsformulering och rätta svar

Läs påståendena i vänsterspalten som är markerade (a) - (i).

Markera rätt alternativ med ett kryss i de tomma rutorna. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Det finns föreställningar om att...	Stämmer endast med kristendom	Stämmer endast med hinduism	Stämmer med både kristendom och hinduism	Stämmer inte med någon av de två religionerna
a)....en människas karma avgör hur ditt nästa liv blir.		X		
b) när en människa dör, dör själen.				X
c)....människan kan få syndernas förlåtelse på sin dödsbädd och därmed komma till himlen även om man gjort många onda handlingar.	X			
d).... människan kan genom tro eller goda handlingar påverka vad som händer efter döden.			X	
e)....människan kan slippa återfödas om man levtt ett gott liv.		X		
f)....människan kan komma till paradiset efter döden.	X			
g)....människan kommer till Valhall efter döden.				X
h)Jesus dog på korset och offrade sig för våra synder.	X			
i)....människan har inte någon själ.				X

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Dessutom för eleven *enkla/utvecklade/väluvecklade* resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-5 rätt	6-7 rätt	8-9 rätt
Kommentar Om eleven kryssat i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna, räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

Uppgift 9

Uppgiftsformulering

Resonera om två orsaker till varför denna diskussion om skolavslutningar i kyrkan kommit upp på senare tid. Varför har det inte varit en stor fråga tidigare, exempelvis för cirka 100 år sedan?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva *enkla/förhållandevis komplexa/komplexa* samband med *enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl* underbyggda resonemang.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta orsaker (E-A)
- resonemang utifrån skillnaden mellan nu och då (C-A)
- relevanta förklaringar (E-A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven anger i sitt resonemang en relevant orsak, t.ex. sekularisering, invandring, religionsfrihet, tradition och en relevant förklaring.	Eleven anger i sitt resonemang två relevanta orsaker, t.ex. sekularisering, invandring, religionsfrihet, tradition och utgår i sitt resonemang från skillnaden mellan nu och då och anger en relevant och förtydligande förklaring av en av orsakerna.	Eleven anger i sitt resonemang två relevanta orsaker, t.ex. sekularisering, invandring, religionsfrihet, tradition och utgår i sitt resonemang från skillnaden mellan nu och då och anger en relevant och förtydligande förklaring av var och en av orsakerna.
Kommentar Observera att eleven inte måste använda de ovan nämnda begreppen(sekularisering, invandring, religionsfrihet, tradition) i sitt svar. De är endast exempel på tänkbara orsaker som kan förekomma i svaret.		

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Förr var det en självklarhet att man trodde på Gud eller åtminstone någon Gud. Man hade inte tillräckligt med kunskap så alla människor såg ingen anledning till att inte ha skolavslutning i kyrkan eftersom man trodde på Gud.

Kommentar: Eleven anger i sitt resonemang en relevant orsak med en kort förklaring. Eleven menar att, "Förr var det en självklarhet att man trodde på Gud..." och att man därför inte ifrågasatte traditionen med att fira skolavslutning i kyrkan.

Exempel på svar nivå C

För 100 år sedan trodde många fler på kristendomen inom Sverige men allteftersom man har forskat och lärt sig mer så har man hittat lösningen på de frågor man ställde sig. Förr var den enda förklaringen att Gud/Djävulen hade skapat det. Nu är det en stor del av Sverige som inte tror på någon religion och de tycker antagligen därför att vi inte ska ha religiösa traditioner i skolan. En annan orsak kan vara att vi har tagit in fler människor från andra länder med andra religioner och med andra traditioner.

Kommentar: Eleven anger två relevanta orsaker, "Nu är det en stor del av Sverige som inte tror på någon religion..." och "... att vi har tagit in fler människor från andra länder med andra religioner ...". Eleven utgår i sitt resonemang från skillnaden mellan nu och då. Till den först nämnda orsaken anger eleven en förtydligande förklaring om att människor idag i högre utsträckning får svar på sina frågor via forskningen istället för religionen.

Exempel på svar nivå A

Förr i tiden var nästan alla i Sverige kristna så då var kyrkan alla elevernas, föräldrarnas och lärarnas heliga plats. Ditt gick de i vanliga fall också och det var en bra plats att ha något som en skolavslutning. Då kunde man också tacka gud för skolåret. Men nu är det många fler som har andra religioner än kristendomen och då tycker de att de är fel att man ska vara i kyrkan, istället för deras heliga plats. Om man tror på någon annan gud än kristendomens så vill man ju inte tacka deras gud för året som har gått, utan man vill tacka sin egen gud. Sen är det också många som är ateister i Sverige idag. De tror ofta på vetenskapen och inte på någon religion och tycker kanske inte att det är viktigt att man är i kyrkan eftersom de inte alls tror på någon gud. Men anledningen till att den inte har tagits bort tror jag är att det är en tradition som har funnits i Sverige i många år vilket gör att den inte är så lätt att förändra och det ändå fortfarande är många fler som är kristna i Sverige än de som tror på andra religioner. Att frågan kommit upp nu beror nog på att det är mycket som ändras i Sverige nu eftersom det börjar bli ett mångkulturellt land. Många gamla traditioner tas bort och då tycker många att kyrklig skolavslutning också kan göra det.

Kommentar: Eleven anger flera relevanta orsaker till att diskussionen uppstått nu. En orsak som anges är att nästan alla var kristna i Sverige tidigare, men att det inte är fallet längre. Eleven anger en förtydligande förklaring om att det idag är fler som tillhör andra religioner, "... det börjar bli ett mångkulturellt land." och "...nu är det många fler som har andra religioner än kristendom..." och att det kan leda till att de "...tycker det är fel att man ska vara i kyrkan, istället för deras heliga plats."

En annan orsak som anges är att många är ateister i dagens Sverige. Eleven anger en förtydligande förklaring, "Sen är det också många som är ateister i Sverige idag. De tror ofta på vetenskapen och inte på någon religion och tycker kanske

inte att det är viktigt att man är i kyrkan eftersom de inte alls tror på någon gud.”

Ytterligare en orsak som anges är traditionens makt. Eleven anger en förtydligande förklaring om traditionens makt, att skolavslutning i kyrkan är en gammal tradition som inte tagits bort trots den förändring som skett och att det fortfarande i dagens Sverige finns en majoritet som är kristna.

Uttryck som *”förr i tiden”* och *”idag”* visar att eleven utgår från skillnaden mellan nu och då.

Uppgift 10

Uppgiftsformulering och rätta svar

- a) Från vilka religioner är nedanstående texter hämtade?
b) Vilken religiös handling eller grundtanke är kopplad till varje text?

	Textutdrag	Religion	Handling/grundtanke
Ex.	"...och ni får äta och dricka till dess den vita strimman av gryningsljuset kan urskiljas mot nattens mörker. Återuppta då (...) och håll den tills natten faller på. Men undvik beröring med dem då ni drar er tillbaka till moskén för meditation."	<i>islam</i>	<i>ramadan</i>
a)	"Sedan tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Detta är min kropp som blir offrad för er. Gör detta till minne av mig". Efter måltiden tog han på samma sätt bågaren och sade: "Denna bågare är det nya förbundet genom mitt blod, som blir utgjutet för er"..."	kristendom	nattvarden
b)	"...Kom ihåg hur vi bestämde platsen för huset Kaba och sade åt Ibrahim (Abraham): Ha inte väsen som gud bredvid mig och rena mitt hus för dem som gör sin rundgång kring det liksom dem som ber där och bugar eller kastar sig ner."	islam	vallfärden
c)	"Du skall inte äta något avskyvärt (...): kamelen, haren och klippgrävlingen, ty de idisslar men har inga klövar, det skall vara orent för er, samt svinet, ty det har visserligen helt kluvna klövar men idisslar inte, det skall vara orent för er." "Du skall inte koka en killing i moderns mjölk."	judendom	kosher
d)	"Somliga återföds som människor; de som gör ont kommer till helvetet; de goda kommer till himlen; de som är fria från störningar uppnår Nirvana."	buddhism	reinkarnation

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har *grundläggande/goda/mycket goda* kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att *beskriva/förklara och visa på samband mellan/ förklara och visa på samband och generella mönster* kring centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
3-5 rätt	6-8 rätt	
Kommentar Om eleven fyllt i mer än ett ord i rutan räknas det som ett felaktigt svar på deluppgiften.		

Uppgift 11

Uppgiftsformulering

Påstående	Pliktetik	Konsekvens-etik	Sinnelags-etik
Det är alltid fel att stjäla.	X		

a) En elev har med ett kryss markerat att påståendet i den grå rutan ovan är ett exempel på pliktetik. Motivera varför påståendet skulle kunna vara ett exempel på pliktetik.

Påstående	Pliktetik	Konsekvens-etik	Sinnelags-etik
Det är en god handling att ge bistånd till fattiga länder, även om en del av pengarna kan hamna i orätta händer.			X

b) En elev har med ett kryss markerat att påståendet i den grå rutan ovan är ett exempel på sinnelagsetik.

Motivera varför påståendet skulle kunna vara ett exempel på sinnelagsetik.

Påstående	Pliktetik	Konsekvens-etik	Sinnelags-etik
Det är rätt att utföra medicinska experiment på djur.		X	

c) En elev har med ett kryss markerat att påståendet i den grå rutan ovan är ett exempel på konsekvensetik.

Motivera varför påståendet skulle kunna vara ett exempel på konsekvensetik.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra *enkla och till viss del/ utvecklade och relativt väl/ välutvecklade och väl* underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett *i huvudsak/ relativt väl/ väl* fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevant användande av etiska modeller (E-A)
- förtydligande motiveringar (E-A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven använder sig av den etiska modellen på ett relevant sätt på minst en av deluppgifterna och motiveringen på en av deluppgifterna är i viss mån förtydligande med ett exempel eller en förklaring kopplat till påståendet.	Eleven använder sig av den etiska modellen på ett relevant sätt på minst två av deluppgifterna och motiveringen på två av deluppgifterna är förtydligande med flera exempel och/eller förklaringar kopplade till påståendet.	Eleven använder sig av den etiska modellen på ett relevant sätt på tre av deluppgifterna och motiveringen på de tre deluppgifterna är förtydligande med flera exempel och/eller förklaringar kopplade till påståendet.
Kommentar Sammantaget kan eleven nå A-nivå på uppgiften eftersom eleven resonerar på bredden, dvs. besvarar flera kortare uppgifter på ett relevant sätt med förtydligande motiveringar.		

Elevsvar med kommentarer

Belägg för nivå E

För att erhålla belägg för nivå E ska en deluppgift innehålla ett relevant resonemang med en motivering som i **viss mån** är förtydligande. Exempel på elevsvar återfinns nedan.

Exempel på svar nivå E

Deluppgift a

Det är olagligt. Går man efter pliktetik går man efter lagar och regler. Alltså gör man bara sånt man "får" göra.

Kommentar: Eleven använder i sitt resonemang den etiska modellen på ett relevant sätt. Motiveringen är i viss mån förtydligande med en förklaring kopplad till påståendet, "Det är olagligt. Går man efter pliktetik går man efter lagar och regler."

Deluppgift b

Detta påstående skulle troligtvis vara sinnelagsetik för att oavsett ifall det blir en dålig sak utav det har du ändå handlat med en god tanke.

Kommentar: Eleven använder i sitt resonemang den etiska modellen på ett relevant sätt. Motiveringen är i viss mån förtydligande med en förklaring kopplad till påståendet, "...oavsett ifall det blir en dålig sak utav det har du ändå handlat med en god tanke."

Deluppgift c

En konsekvensetiker skulle antagligen mena att det är rätt eftersom djurförsöken hjälper oss att få fram nya läkemedel så att allvarliga sjukdomar kan botas.

Kommentar: Eleven använder i sitt resonemang den etiska modellen på ett relevant sätt. Motiveringen är i viss mån förtydligande med en förklaring kopplad till påståendet, "...få fram nya läkemedel så att allvarliga sjukdomar kan botas."

Belägg för nivå C - A

För att erhålla belägg för nivå C ska två deluppgifter innehålla relevanta resonemang med motiveringar som är förtydligande. För att erhålla belägg för nivå A ska tre deluppgifter innehålla relevanta resonemang med motiveringar som är förtydligande.

Exempel på svar nivå C -A

Deluppgift a

Påståendet ovan skulle kunna vara pliktetik/ regeletik eftersom det visar på en tydlig regel. Pliktetik är så man handlar utifrån vad lagarna säger och lagarna säger klart och tydligt att man inte får stjäla. Detta gäller både grundlagarna i ett land och gäller alla. Om man däremot är t.ex. kristen eller jude står det också i de tio budorden att man inte får stjäla vilket gör det till en plikt. Att det alltid är fel att stjäla är en pliktetik och därför är det rätt handling att inte stjäla.

Kommentar: Eleven använder sig av den etiska modellen på ett relevant sätt. Motiveringen är förtydligande med exempel och förklaringar med tydlig koppling till påståendet, "...eftersom det visar på en tydlig regel. Pliktetik är så man handlar utifrån vad lagarna säger och lagarna säger klart och tydligt att man

inte får stjäla.” och ”Om man däremot är kristen eller jude står det också i de tio budorden att man inte får stjäla vilket gör det till en plikt.”.

Deluppgift b

Att det är en god handling att ge bistånd till fattiga länder, även om en del av pengarna kan hamna i orätta händer är sinnelagsetik eftersom den etikmodellen går ut på att etiken (tanken) är god men moralen (handlingen) inte alltid är rätt. Det är tanken/avsikten som räknas. Att jag ger pengar till fattiga länder är ju en god handling och fortsätter att vara det även om pengarna hamnar i orätta händer. Jag vet ju inte om pengarna hamnar i orätta händer utan hoppas på att de kommer fram.

Kommentar: Eleven använder sig av den etiska modellen på ett relevant sätt. Motiveringen är förtydligande med exempel och förklaringar med tydlig koppling till påståendet, *”Det är tanken/avsikten som räknas. Att jag ger pengar till fattiga länder är ju en god handling och fortsätter att vara det även om pengarna hamnar i orätta händer. Jag vet ju inte om pengarna hamnar i orätta händer utan hoppas på att de kommer fram.”.*

Deluppgift c

En konsekvensetiker skulle antagligen mena att det är rätt att utföra medicinska experiment på djur för att konsekvenserna för människorna efter är god. Att utföra experimenten betyder ju att vi hjälper människan på ett eller annat sätt vilket ses som en god handling. Konsekvensen av det hela är god med tanke på att vi kanske får reda på att en viss produkt är farlig och slipper då utsätta människan för detta. Vi slipper negativa konsekvenser för människan i form av att de kanske skadas.

Kommentar: Eleven använder sig av den etiska modellen på ett relevant sätt. Motiveringen är förtydligande med exempel och förklaringar med tydlig koppling till påståendet, *”...att konsekvenserna för människorna efter är god. Att utföra experimenten betyder ju att vi hjälper människan på ett eller annat sätt vilket ses som en god handling. Konsekvensen av det hela är god med tanke på att vi kanske får reda på att en viss produkt är farlig och slipper då utsätta människan för detta.”.*

Uppgift 12

Uppgiftsformulering och rätta svar

Läs påståendena (a) – (i). Markera med endast ett kryss vilken av rutorna som varje påstående stämmer in på. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer endast med judendom	Stämmer endast med kristendom	Stämmer med både judendom och kristendom	Stämmer inte med någon av de båda religionerna
(a) Enligt traditionen inom denna religion anses ko och kyckling vara tillåten mat, det vill säga kosher.	X			
(b) Enligt traditionen inom denna religion brukar pojkarna omskäras.	X			
(c) Enligt traditionen inom denna religion mottog Mose tio budord av Gud på Sinai berg.			X	
(d) Enligt traditionen är intresset inte så stort för spekulation* kring vad som händer efter döden.	X			
(e) Inom en huvudinriktning måste prästerna leva i celibat.		X		
(f) Jesus är en viktig person.		X		
(g) Enligt traditionen är ett mål för människan att upphäva livstörsten (begäret).				X
(h) Människor firar påsk till minne av Jesu lidande, död och uppståndelse.		X		
(i) Människor tror endast på en gud.			X	

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Dessutom för eleven *enkla/utvecklade/väluvecklade* resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-5 rätt	6-7 rätt	8-9 rätt
Kommentar Om eleven kryssat i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna, räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

Uppgift 13

Uppgiftsformulering

Välj tre världsreligioner. Vilka likheter finns mellan dessa religioner när det gäller följande fråga:
Hur kan människors sätt att leva påverkas av deras religiösa tankar kring livet efter döden?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har *grundläggande/goda/mycket goda* kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att *beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster kring* centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- beskrivningar (E-A)
- förklaringar av samband (C-A)
- likheter/generella mönster (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven beskriver hur man tänker kring döden i minst två världsreligioner.	Eleven beskriver hur man tänker kring döden i minst två världsreligioner och förklarar sambandet mellan centrala tankar om döden och hur människor bör leva inom var och en av de valda världsreligionerna.	Eleven beskriver hur man tänker kring döden i minst tre världsreligioner och förklarar sambandet mellan centrala tankar om döden och hur människor bör leva inom var och en av de valda världsreligionerna och drar också någon relevant slutsats om likheter mellan dessa samband, det vill säga identifierar generella mönster.
Kommentar I den aktuella delen av kunskapskravet efterfrågas olika slags aktiviteter av eleven. På nivå E ska eleven beskriva, på nivå C ska eleven förklara och visa på samband och på nivå A ska eleven förklara och visa på samband och generella mönster. Denna uppgift prövar främst elevens förmåga att förklara samband och generella mönster, men eleven kan även erhålla ett belägg om endast ett beskrivande svar presenteras.		

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Inom kristendomen tror man att man kommer till himlen eller helvetet när man dör, alltså att man inte återföds. Inom buddhism återföds man oftast om man inte kommer till Nirvana.

Kommentar: Eleven beskriver kort hur man tänker om döden i två religioner, kristendom och buddhism.

Exempel på svar nivå C

Inom hinduismen lever man i kast. Vad som bestämmer hur högt upp man kommer i kastet är hur man levde i sitt förra liv. Om du har levt ett bra liv kommer du alltså högre upp på trappan. Ett bra liv menas med att man har syndat så lite som möjligt. Alltså tror hinduer att man återföds efter döden.

Om man då kollar på kristendomen tror man att man antingen kommer till himmelen eller helvetet. Vart man hamnar beror på hur man har levt och hur man tror. Det beror också som hinduismen om man har syndat mycket eller litet.

Skillnaden mellan hinduism och kristendom är att inom hinduismen föds man om efter man dör och inom kristendomen kommer man till himmelen eller helvetet.

Kommentar: Eleven beskriver hur man tänker om döden i två religioner, hinduism och kristendom. Eleven förklarar samband mellan hur människorna bör leva och de centrala tankar om döden som finns inom religionerna. Eleven förklarar hur hinduer skall leva för att genom återfödelse klättra i kastsystemet, för att få det bättre i nästa liv. Eleven förklarar även hur kristna bör undvika synd och tänka på hur de lever och tror för att inte hamna i helvetet utan i himlen.

Exempel på svar nivå A

I alla världsreligioner strävar man efter att leva ett gott liv, man vill utföra goda handlingar för att inte straffas efter döden. Inom olika religioner har man dock olika tankar om vad som sker efter döden. Vi i ex. kristendomen tror på himmelen och helvetet. Man ska vara en god människa och genom tron på Gud undvika att hamna i helvetet. Medan man i hinduismen tror på reinkarnation och kastsystem. Helst vill man inte återfödas. Hinduismen som religion är ett ganska bra exempel på hur tankarna kring döden påverkar val av livsstil, man tror att man återföds i olika samhällsgrupper beroende på hur bra karma man haft i sitt förra liv. Hur ens karma blir beror på om man gjort bra eller dåliga handlingar. I buddhismen tror man också på reinkarnation, där är målet med livet att nå nirvana och bli utan frestelser som Siddharta blev. Dit når man genom att bli av med sitt begär. Dom tankar som religionerna har kring döden tänker jag har med grundarens handlingar att göra. Mycket i religionerna fokuserar på just det, - att leva ett gott liv, tro på Gud, för att bli benådigad från smärta efter döden.

Kommentar: Eleven beskriver hur man tänker om döden i tre religioner, kristendom, hinduism och buddhism. Eleven förklarar samband mellan hur människorna bör leva och de centrala tankar som finns om döden inom religionerna. Inom kristendomen spelar tron på Gud och utförandet av goda handlingar roll för om man ska hamna i himlen eller helvetet. Inom hinduism förklarar eleven att målet är att slippa reinkarneras och att man lyckas med detta genom att utföra goda handlingar som genererar en god karma. Avslutningsvis förklarar eleven att även buddhister tror på återfödelse. Man kan nå Nirvana genom att bli av med sitt begär.

I första och sista meningen sammanfattar eleven och drar relevanta slutsatser om likheter mellan sambanden och identifierar därmed generella mönster. Eleven menar att människor inom alla religioner bör leva ett gott liv, genom att till exempel tro på Gud och/eller utföra goda handlingar för att påverka vad som händer efter döden.

Uppgift 14

Bedömningen av deluppgift a, b och c vägs ihop och genererar tillsammans ett belägg för nivå E eller ett belägg för nivå C.

Uppgiftsformulering och rätta svar deluppgift a

Vilka olika religioner/livsåskådningar tillhör antagligen Alexander, Rebecca och Anna?
Markera ditt val genom att sätta ett kryss i rätt ruta.

	Alexander	Rebecca	Anna
Ateism	X		
Buddhism			
Hinduism			
Islam			
Judendom		X	
Kristendom			X

Uppgiftsformulering och rätt svar deluppgift b

Vilken är den religiösa bakgrunden till varför Rebecca firar påsk/Pesach? Ringa endast in ett alternativ.

e) Hon firar till minne av hur Mose räddade sitt folk från slaveriet i Egypten.

Uppgiftsformulering och rätt svar deluppgift c

Vilken är den religiösa bakgrunden till varför Anna firar påsk/Pesach? Ringa endast in ett alternativ.

d) Hon firar till minne av Jesu död och uppståndelse.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har *grundläggande/goda/mycket goda* kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att *beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster* kring centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Beskrivning av progressionen a, b och c

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
3-4 rätt	5 rätt	
<p>Kommentar</p> <p>Med tre kryss i tabellen på deluppgift (a) och två korrekta svarsalternativ på deluppgift (b) och (c) kan eleven totalt få fem rätt på uppgiften.</p> <p>Om eleven kryssat i mer än tre rutor på deluppgift (a), räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften. Om eleven kryssat i mer än ett alternativ på deluppgift (b) eller (c) räknas detta som ett ogiltigt svar.</p>		

Uppgift 15

Uppgiftsformulering

Resonera om hur tonåringens identitet kan påverkas på olika sätt, särskilt beroende på vilken världsreligion han/hon tillhör.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan också föra *enkla/utvecklade/väluvecklade* resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som *till viss del för resonemanget framåt/för resonemanget framåt/för resonemanget framåt och breddar det*.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- ett konkret eller övergripande resonemang (E-A)
- en koppling mellan identitet och faktorer som har med religion att göra (E-A)
- problematisering (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven för ett konkret resonemang kring hur identitet kan kopplas till en faktor som har med religion att göra, där kopplingen inte måste vara explicit uttryckt</p> <p>eller</p> <p>för ett i viss mån övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst ett område (t.ex. trygghet, gemenskap eller utanförskap) som har med religion att göra, där kopplingen inte måste vara explicit uttryckt.</p>	<p>Eleven för ett konkret resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två faktorer som har med religion att göra, där kopplingen är explicit uttryckt</p> <p>eller</p> <p>för ett övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två områden (t.ex. trygghet, gemenskap eller utanförskap) som har med religion att göra, där kopplingen är explicit uttryckt.</p>	<p>Eleven för ett konkret resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två faktorer som har med religion att göra, där kopplingen är explicit uttryckt</p> <p>och</p> <p>för ett övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst ett område (t.ex. trygghet, gemenskap eller utanförskap) som har med religion att göra, där kopplingen är explicit uttryckt</p> <p>och</p> <p>problematiserar genom att exempelvis resonera utifrån ytterligare minst ett perspektiv, t.ex. kön, sexualitet, majoritets-/minoritetsbefolkning, nationalitet eller socioekonomisk bakgrund.</p>

Vanliga orsaker till att ett svar inte motsvarar nivån för E

- Eleven kopplar endast sitt resonemang till faktorer som inte har med religion att göra
- Eleven berör inte begreppet identitet i sitt resonemang

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Om tonåringen är en muslimsk tjej i Sverige tror jag att hennes identitet hade påverkats. Dom har på sig slöja, dom måste ha det. Men killar behöver inte. Barn behöver inte heller om dom inte vill. Men om dom som har slöja och tar bort dom inför folk är det synd. Om dom vägrar så blir det en synd. Men jag tror barn får vägra, men är inte helt säker.

Kommentar: Eleven för ett konkret resonemang om en faktor som kan ha med religion att göra, bärandet av slöja. Eleven kopplar dock inte identiteten tydligt till detta konkreta religiösa uttryck, utan konstaterar endast att identiteten påverkas utan att ange på vilket sätt. Svaret är mycket generaliserande.

Exempel på svar nivå C

Om tonåringen är buddhist och bor i Thailand tror jag att hennes identitet hade påverkats genom att hennes utövning av religion faktiskt är väldigt vanlig i Thailand. På så sätt märker hon inte ut sig lika mycket som om hon hade bott i ett muslimskt land. Därför formas hennes identitet som ofta liknar de allra flesta buddhister. Hon har inga problem med att utöva sin religion eftersom alla t.ex. firar buddhistiska högtider samma dag. Men sen kan det också vara så att hennes föräldrar har höga krav på henne som hon inte riktigt vill. Hon kanske har tankar som man kanske inte får tänka inom religionen och det kan skapa problem. Ens identitet kan formas på grund av så många saker och det är omöjligt att säga hur det kommer att bli. Men det troligaste svaret är att hon kommer att bli som en vanlig buddhist eftersom hon har buddhistiska föräldrar och att hon lever i ett buddhistiskt samhälle.

Kommentar: Eleven för i första hand ett övergripande resonemang kring några områden som har med religion att göra och hur de påverkar identiteten. Kopplingen mellan identitet och religion är explicit. I svaret betonas att det har betydelse vilken religiös övertygelse en person har i förhållande till majoritetsbefolkningen i landet där hon/han lever, ”På så sätt märker hon inte ut sig lika mycket som om hon hade bott i ett muslimskt land. Därför formas hennes identitet som ofta liknar de allra flesta buddhister. Hon har inga problem med att utöva sin religion eftersom alla t.ex. firar buddhistiska högtider samma dag.” Eleven menar att man därmed inte känner sig annorlunda, ”... hennes utövning av religion faktiskt är väldigt vanlig i Thailand. På så sätt märker hon inte ut sig lika mycket som om hon hade bott i ett muslimskt land.” Eleven avslutar sitt svar med att konstatera att sannolikheten är stor att man anammar samma religion som sina föräldrar och det majoritetssamhälle man lever i.

Exempel på svar nivå A

Om tonåringen är muslim och bor i Sverige tror jag att hens identitet kan påverkas på en hel del sätt. T.ex. kvinnliga muslimer bär ofta en slags slöja eller burka. Inte för att det är lag i sin religion utan för att det är en tradition i religionen. Ibland hörs det på nybeter och liknande att skolor inte tillåter att bära slöja. Detta kan påverka tjejen negativt, hon kan bli osäker eftersom hon känner att vi här i Sverige inte tillåter deras religion helt och hållet. Muslimer äter inte griskött vilket är väldigt vanligt här i Sverige.

Det kan kanske få andra att reagera. Om muslimen är hos en kompis och de skall äta middag kanske de inte vet att hon inte äter gris, vilket kan göra att hen inte vet hur hon skall göra....äta gris och kanske få dåligt samvete eller säga nej och ta risken att de tycker hon är konstig. Det är inget lätt val....många ungdomar vill passa in och vara lika dan som sina kompisar och då är det lätt att förlora sin identitet och religion. Det krävs mycket mod för att stå upp för en sån sak.

Om nu en kvinnlig muslim måste tänka på hur de klär sig så kanske det blir svårt när man ska simma med skolan, eftersom vissa är helt klädda på grund av religionen. Kanske andra klasskompisar tycker man är annorlunda om man är den enda muslimen. Däremot så behöver de muslimska killarna inte oroa sig så mycket med kläder och sånt, för dem så finns det inte lika mycket regler om hur de skall klä sig och vara ... och kanske smälter in lite lättare i det svenska samhället och kan känna sig lite friare.....lite orättvist tycker jag.

Kommentar: Eleven för i första hand ett konkret resonemang.

Kopplingen mellan identitet och religion är explicit. Eleven lyfter fram några faktorer, t.ex. klädsel och matregler och hur det kan påverka identiteten, ”T.ex. kvinnliga muslimer bär ofta en slags slöja eller burka ...”

”Muslimer äter inte griskött vilket är väldigt vanligt här i Sverige.”.

Eleven för också ett övergripande resonemang där det påpekas att ”Det är inget lätt val....många ungdomar vill passa in och vara lika dan som sina kompisar och då är det lätt att förlora sin identitet och religion. Det krävs mycket mod för att stå upp för en sån sak.”. Kopplingen mellan identitet och religion är explicit.

Eleven problematiserar genom att lyfta fram vilka svårigheter det kan innebära för en tonåring som kommer från en annan kultur, att anpassa sig till normen eller att hålla fast vid sin religions regler i detta fallet.

Dessutom problematiserar eleven genom att resonera utifrån en genusaspekt: att muslimska killar inte har samma krav på sig när det gäller exempelvis klädregler, ”Däremot så behöver de muslimska killarna inte oroa sig så mycket med kläder och sånt, för dem så finns det inte lika mycket regler om hur de skall klä sig och vara ... och kanske smälter in lite lättare och kan känna sig lite friare.”.

Uppgift 16

Uppgiftsformulering och rätta svar

Här nedan finns ett påhittat brev från en buddhistisk pojke. I brevet finns flera faktafel om buddhism. Läs brevet och skriv två av faktafelen.

Följande felaktigheter finns i brevet:

Träffa dem i paradiset, be till mina gudar Shiva och Ganesha, bättre själ, lever med sina fruar i klostret, fredagsbönen.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har *grundläggande/goda/mycket goda* kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att *beskriva/förklara och visa på samband mellan/ förklara och visa på samband och generella mönster* kring centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2 rätt		

Uppgift 17

Uppgiftsformulering

Vem/vilka tycker du har störst ansvar för att barn och ungdomar ska slippa att arbeta under svåra förhållanden i fabriker?

Välj två av alternativen (a-d) i den grönfärgade rutan nedan. Argumentera på olika sätt för att de alternativ du valt kan anses ha störst ansvar.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra *enkla och till viss del/ utvecklade och relativt väl/ välutvecklade och väl underbyggda* resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett *i huvudsak / relativt väl/ väl* fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta argument (E-A)
- argument som förtydligas (C-A)
- förklaring/konsekvens i flera led (A)
- problematisering (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven anger minst två relevanta argument för ett av alternativen(a-d), det som eleven anser har störst ansvar</p> <p>eller</p> <p>anger minst två argument fördelade på de två alternativ (a-d) som eleven anser har störst ansvar.</p>	<p>Eleven anger minst två relevanta argument fördelade på de två alternativ (a-d) som eleven anser har störst ansvar</p> <p>och</p> <p>minst ett av argumenten förtydligas med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.</p>	<p>Eleven anger minst två relevanta argument fördelade på de två alternativ (a-d) som eleven anser har störst ansvar</p> <p>och</p> <p>två av argumenten förtydligas med flera exempel förklaringar och/eller konsekvenser</p> <p>och</p> <p>en förklaring/konsekvens ska anges i flera led, dvs. A leder till B som leder till C</p> <p>och</p> <p>eleven problematiserar genom att t.ex. visa på både positiva och negativa konsekvenser av ett alternativ, dvs. att frågan inte är lätt att avgöra.</p>

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Jag anser att störst ansvar ligger hos alternativ C för att de bor ändå i samma land de borde väl ändå bry sig om dess medborgare, om de inte gör något så kan det bli upplopp. Konsumenterna har inget stort ansvar men dom skulle kunna förstöra en del hota dom med att inte köpa kläderna om de inte höjer lönerna och slutar med barnarbete.

Kommentar: Eleven för fram ett relevant argument till att alternativ (c) har störst ansvar, "... för att de bor ändå i samma land de borde väl ändå bry sig om dess medborgare, om de inte gör något så kan det bli upplopp." och ett relevant argument till alternativ (b), "... men dom skulle kunna förstöra en del hota dom med att inte köpa kläderna om de inte höjer lönerna och slutar med barnarbete."

Exempel på svar nivå C

Jag anser att störst ansvar ligger hos politikerna i landet eftersom det är dom som har ansvar av medborgarna i landet. Det är politikerna som borde ha koll på att allt stämmer i landet, att alla är lika behandlade och möta på ett bra sätt. Jag anser att det är politikerna som kan påverka fabriksägarna på ett positivt sätt och få dom att undvika att anställa barn/ungdomar. Det är inte rätt att låta minderåriga att jobba i farliga miljöer, där arbetstiderna är långa. Det borde stå i lagen. Om inte politikerna tar ett större ansvar, vem ska göra det då? Barnens föräldrar har antagligen inte så mycket att säga till om, och barnen vågar antagligen inte då dom vet att de kan råka illa ut! Egentligen borde journalisterna ta ett större ansvar. De är dom som har till uppgift att granska och rapportera ifall något är fel. Om dom hade gjort det tror jag att allt barnarbete hade minskat.

Kommentar: Eleven för fram ett relevant argument till alternativ (c), "...eftersom det är dom som har ansvar av medborgarna i landet." och ett för alternativ (d), "De är dom som har till uppgift att granska och rapportera ifall något är fel."

Argumentet till alternativ (c) förtydligas med exempel och förklaringar bland annat med att politikerna genom lagstiftning har ett särskilt ansvar, "Jag anser att det är politikerna som kan påverka fabriksägarna på ett positivt sätt och få dom att undvika att anställa barn/ungdomar. Det är inte rätt att låta minderåriga att jobba i farliga miljöer, där arbetstiderna är långa. Det borde stå i lagen.". Ett argument förs fram för alternativ (d) men det är inte förtydligat.

Exempel på svar nivå A

Jag tycker att alternativ C, politikerna i landet där kläderna tillverkas bär det största ansvaret eftersom de har större möjlighet att orsaka en snabbare och effektivare förändring genom att exempelvis stifta en ny lag (förutsatt att det är ett demokratiskt land), om att vissa specifika arbetsförhållanden måste uppfyllas för att få bedriva produktion med mänsklig arbetskraft. Jag anser att det är lättare att uppnå ett sådant mål genom politikerna istället för att försöka ändra uppfattning på många butiker och konsumenters eventuella giriga beteende. Därmed tycker jag att det ligger ett visst ansvar hos journalister som kan granska produktionen och informera resten av världen om orättvisor. Sverige är förmodligen bara ett av exportländerna som dessa klädföretag säljer till, vilket betyder att om Sveriges befolkning slutar konsumera kläderna/ slutar köpa in dem så kommer företaget tappa många köpare. Däremot är det inte säkert att företaget går i konkurs pga detta utan risken blir större att de försöker effektivisera sin produktion ännu mer, på arbetarnas bekostnad. Tex ännu minder betalt och fler

arbetstimmar per vecka. Detta har då endast gjort det sämre för arbetarna. Det är även möjligt att några av de länder som har dessa klädföretag väljer att sluta importera varor från Sverige. Då kommer det även att gå sämre för Sveriges ekonomiska tillväxt. Journalisterna kan däremot göra informationsfilmer mm. och skicka ut till många länder så att fler än bara Sverige får information om de dåliga arbetsförhållandena. Journalisternas viktigaste roll är ju att upptäcka och visa på orättvisor i samhället. Dock tycker jag fortfarande att det största ansvaret ligger hos politikerna i landet där produktionen pågår eftersom de enklast kan skapa förändring och förbättring.

Kommentar: Eleven för fram ett relevant argument till alternativ (c), ”... eftersom de har större möjlighet att orsaka en snabbare och effektivare förändring.” och ett för alternativ (d), ”...det ligger ett visst ansvar hos journalister som kan granska produktionen och informera resten av världen om orättvisor.”.

Argumentet till alternativ (c) förtydligas med exempel och förklaringar, ”... stifta en ny lag (förutsatt att det är ett demokratiskt land), om att vissa specifika arbetsförhållanden måste uppfyllas för att få bedriva produktion med mänsklig arbetskraft. Jag anser att det är lättare att uppnå ett sådant mål genom politikerna istället för att försöka ändra uppfattning på många butiker och konsumenters eventuellt giriga beteende.”.

Argumentet till alternativ (d) förtydligas med exempel/förklaring och en konsekvens, ”Sverige är förmodligen bara ett av exportländerna som dessa klädföretag säljer till, vilket betyder att om Sveriges befolkning slutar konsumera kläderna/ slutar köpa in dem så kommer företaget tappa många köpare.”.

Konsekvenserna anges i flera led. A: Journalisternas granskning, leder till B: svenskar som slutar köpa av företaget, som leder till C: företaget tappar kunder, som leder till D: företaget riskerar konkurs, vilket leder till E: företaget försöker effektivisera, vilket eventuellt kan leda till F: ännu sämre arbetsvillkor för barnarbetare.

Eleven problematiserar genom att visa på hur ett försök att förbättra barnens arbetsvillkor genom att sluta konsumera, kan leda till motsatsen, dvs. sämre villkor.

Uppgift 18 a, b och c

Bedömningen av deluppgift a och b vägs ihop och genererar tillsammans ett belägg för nivå E, nivå C eller nivå A.

Uppgiftsformuleringar och rätta svar deluppgift a och b

Kryssa för det svarsalternativ som stämmer bäst på varje delfråga.

a) Israeler och palestinier har sedan en lång tid tillbaka en konflikt i mellanöstern. Vad handlar konflikten om?

☒ Vem som har rätt till landområdena i och kring Israel.

b) Organisationen IS strider idag (2015) i Syrien och Irak. Vilket är IS mål?

☒ Att skapa en islamisk stat vars grund vilar på Koranen och sharia.

Uppgiftsformulering deluppgift c

c) Resonera om två konsekvenser som IS extrema tolkning av islam kan få för samhället och befolkningen i de länder/områden där IS tar makten.

Uppgifterna prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva *enkla/förhållandevis komplexa/komplexa* samband med enkla och *till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl* underbyggda resonemang.

Bedömningsaspekter deluppgift c

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta konsekvenser (E-A)
- konsekvenser som förtydligas (C-A)

Beskrivning av progressionen deluppgift a, b och c

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
DELUPPGIFT A OCH B		
1-2 rätt	1-2 rätt	2 rätt
DELUPPGIFT C		
<p>eller</p> <p>eleven anger i sitt resonemang på deluppgift (c) två relevanta konsekvenser.</p>	<p>och</p> <p>eleven anger i sitt resonemang på deluppgift (c) två relevanta konsekvenser</p> <p>och</p> <p>minst en av konsekvenserna förtydligas med exempel eller förklaring.</p>	<p>och</p> <p>eleven anger i sitt resonemang på deluppgift (c) två relevanta konsekvenser</p> <p>och</p> <p>var och en av de två konsekvenserna förtydligas med exempel eller förklaring.</p>
<p>Kommentar</p> <p>Om eleven kryssat i mer än ett alternativ på deluppgift (a) eller (b) räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften. Relevanta konsekvenser måste ha någon koppling till religion.</p>		

Elevsvar med kommentarer

Bedömningen av deluppgift a och b vägs ihop och genererar tillsammans ett belägg för nivå E, nivå C eller nivå A.

Exempel på svar nivå E

IS inför hårda religiösa lagar och jämställdheten kommer att minska.

Kommentar: Eleven tar i sitt svar upp två relevanta konsekvenser, införandet av religiösa lagar och förändringar vad gäller jämställdheten.

Exempel på svar nivå C

Eftersom IS endast använder sin religion som ett medel till makt tror jag att det kommer att bli som en diktatur. Om det finns folk med andra religioner blir de antagligen förbjudna. Terroristattacken i Paris kanske va utförd av IS medlemmar och de verkade ju inte ta hänsyn till yttrandefriheten. Det skulle antagligen införas en väldigt ortodox islamsk styrning.

Kommentar: Eleven anger i sitt resonemang på deluppgift (c) flera relevanta tänkbara konsekvenser för ett samhälle där IS tar makten, att det blir en diktatur och att religionsfriheten försvinner. En konsekvens förtydligas med exemplet om att yttrandefriheten riskerar att upphävas, "Terroristattacken i Paris kanske va utförd av IS medlemmar och de verkade ju inte ta hänsyn till yttrandefriheten."

Exempel på svar nivå A

De följder samhället kan få är att människor tvingas byta religion till något de inte står för vilket gör att de inte mår bra vilket kan leda till konflikter som kan leda till krig. Samhället kommer att förändras och bli mer ojämställt mellan könen, kvinnor trycks ner genom att tvinga dem ex att bära burka/slöja och ta hand om uppfostran m.m, det skapar också konflikter där människor skadas. Och många kvinnor kommer inte att trivas när de inte själva får välja hur de ska leva. Människor får leva under hot om hårda straff för att få folk att följa sharia vilket leder till ett samhälle utan yttrandefrihet så att människor inte får säga och göra det dem vill så att de trycks ner och mår dåligt.

Kommentar: Eleven anger i sitt resonemang flera relevanta tänkbara konsekvenser för ett samhälle där IS når sitt mål. Två av konsekvenserna förtydligas med förklaringar. Eleven pekar i sin första förklaring på en försämrad situation för kvinnorna, där olika exempel tas upp, "Samhället kommer att förändras genom sharia-lagar vilket gör det mer ojämställt mellan könen, kvinnor trycks ner genom att tvinga dem ex att bära burka/slöja och ta hand om uppfostran m.m..." "Och många kvinnor kommer inte att trivas när de inte själva får välja hur de ska leva.". Den andra konsekvensen som eleven tar upp handlar om införandet av sharia, vilket leder till hårdare straff och begränsad yttrandefrihet.

Uppgift 19

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vad stämmer in på Buddha och vad stämmer in på Jesus?

Sätt ett kryss på varje rad. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

	Enligt traditionen...	BUDDHA (ur ett buddhistiskt perspektiv)	JESUS (ur ett kris- tet perspek- tiv)	INGEN AV DEM
a	... levde han för ca 2500 år sedan.	X		
b	... föddes han i en krubba i Betlehem.		X	
c	... var han Guds son.		X	
d	... var han en profet.			X
e	... sa han att den som är utan synd skall kasta den första stenen på den som var anklagad.		X	
f	... sa han att allt är lidande.	X		
g	... utvandrade han till Medina.			X
h	... tog han på sig alla människors synder.		X	
i	... valde han den gyllene medelvägen.	X		
j	... mottog han av Gud de tio budorden.			X
k	... höll han en känd predikan i Benares om de fyra ädla sanningarna.	X		
l dog han på korset i Jerusalem.		X	

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Dessutom för eleven *enkla/ utvecklade/ välutvecklade* resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
6-7 rätt	8-10 rätt	11-12 rätt
Kommentar Om eleven kryssat i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna, räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

Uppgift 20

Bedömningen av deluppgift a och b vägs ihop och genererar tillsammans ett belägg för nivå E eller nivå C.

Uppgiftsformuleringar deluppgift a och b

(a) Skriv två argument för att föräldrar inte ska lägga sig i vad deras tonåringar gör vid datorerna och hur mycket tid de ägnar åt dataspel och internet.

(b) Argumentera för att föräldrar ska bry sig om och ta ansvar för vad deras tonåringar gör vid datorerna och hur mycket tid de ägnar åt dataspel och internet.

Du måste använda begreppen frihet och ansvar i ditt resonemang.

Uppgifterna prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra *enkla och till viss del/ utvecklade och relativt väl/ välutvecklade och väl* underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett *i huvudsak/ relativt väl/ väl* fungerande sätt.

Bedömningsaspekter deluppgift a

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta argument (E-C)

Bedömningsaspekter deluppgift b

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- begrepp (E-C)
- relevanta argument (E-C)
- argument som förtydligas (E-C)

Beskrivning av progressionen deluppgift a och b

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
DELUPPGIFT A		
Eleven anger ett relevant argument för att föräldrarna inte ska lägga sig i	Eleven anger två relevanta argument för att föräldrarna inte ska lägga sig i	
DELUPPGIFT B		
<p>och</p> <p>eleven använder minst ett av begreppen frihet och ansvar på ett relevant sätt</p> <p>och</p> <p>anger i deluppgift (b) minst ett relevant argument för att föräldrarna ska bry sig</p> <p>och</p> <p>minst ett argument förtydligas med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.</p>	<p>och</p> <p>eleven använder begreppen frihet och ansvar på ett relevant sätt</p> <p>och</p> <p>anger i deluppgift (b) minst två relevanta argument för att föräldrarna ska bry sig</p> <p>och</p> <p>minst två argument förtydligas med flera exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.</p>	

Elevsvar med kommentarer

Deluppgift a

Nedan finns åtta olika exempel på hur relevanta argument för att föräldrarna inte ska lägga sig i kan se ut. Antal relevanta argument avgör nivån.

Exempel på svar nivå E-C

Föräldrar ska inte lägga sig i för att alla gör misstag och man lär sig av sina misstag. Så tonåringar måste frigöra sig.

Föräldrar ska inte lägga sig i för att tonåringar ska lära sig att ta ansvar själv och vara källkritisk. Det gör man på bästa sätt genom eget ansvar.

Föräldrar ska inte lägga sig i för att i fall det är personligt/privat och man vill vara ensam om det.

Föräldrar ska inte lägga sig i för att enligt barnkonventionen har varje barn rätt till ett privatliv.

Föräldrar ska inte lägga sig i för att barn ska lära sig att ta ansvar över sig själva.

Föräldrar ska inte lägga sig i för att föräldrar ska lita på sina barn att de inte gör något dumt.

Föräldrar ska inte lägga sig i för att det är viktigt för ungdomar att ha ett eget liv utan att någon ska lägga sig i.

Det är vi som bestämmer vad vi gör, vi är tillräckligt stora för att bestämma själva.

Deluppgift b

Exempel på svar nivå E

Deluppgift b

Det finns länkar som barn som inte vet bättre kunnat gå in på och någon kan då få deras kontaktuppgifter. De kan då få mail från okända personer som låtsas vara någon annan. Då är det viktigt att föräldrar lägger sig i och tar ansvar, men till en viss ålder.

Kommentar: I sitt svar använder eleven begreppet ansvar på ett relevant sätt. Eleven anger ett relevant argument till att föräldrarna ska bry sig, "Det finns länkar som barn som inte vet bättre kunnat gå in på ...". Argumentet förtydligas med konsekvenser, "...någon kan då få deras kontaktuppgifter. De kan då få mail från okända personer som låtsas vara någon annan.".

Exempel på svar nivå C

Deluppgift b

Det är inte bra för hälsan att sitta vid datorn hela dagen och aldrig gå ut eller inte äta. Så för det första kan det skada din syn och du får dålig kondition. Och om du inte äter blir det inte så roligt. Kroppen får inte i sig viktiga ämnen. Men visst barn måste ha frihet men inte så mycket så att barnen får sitta vid sin dator hela natten så att de

inte får någon sömn. Ibland behöver barnen kanske göra läxor istället för att sitta och spela hela dagen. De blir beroende och kan fastna vid datorn och får ingen tid över till skolarbete, vilket leder till dåliga betyg. Därför måste föräldrar ta sitt ansvar och säga stopp när det blir för mycket.

Kommentarer

I sitt svar använder eleven begreppen ansvar och frihet på ett relevant sätt. Eleven anger två relevanta argument för att föräldrarna ska bry sig, ”Det är inte bra för hälsan...” och ”Ibland behöver barnen kanske göra läxor istället...”.

Det första argumentet förtydligas med exempel och konsekvenser, ”Så för det första kan det skada din syn och du får dålig kondition. Och om du inte äter blir det inte så roligt. Kroppen får inte i sig viktiga ämnen.”. Det andra argumentet förtydligas med exempel och konsekvenser, ”De blir beroende och kan fastna vid datorn och får ingen tid över till skolarbete, vilket leder till dåliga betyg.”.

Uppgift 21

Uppgiftsformulering och rätta svar

Para ihop rätt förklaring i de färglagda figurerna med de nyreligiösa rörelserna i rutan. Gör detta genom att skriva rätt siffra på raden i varje figur.

Har sitt ursprung i Hinduismen. 2

Har viss samhörighet med pingströrelsen. 4

Kan vara en blandning mellan religion, psykologi och astrologi. Har ingen bestämd grundare. 1

Är vanlig i USA där den är accepterad som en etablerad religion, vilket den inte är i alla länder.
Grundad av L. Ron Hubbard. 3

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Dessutom för eleven *enkla/utvecklade/välutvecklade* resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2- 4 rätt		

Uppgift 22

Uppgiftsformulering och rätta svar

(a) Skriv rätt världsreligion (judendom, kristendom, islam, hinduism eller buddhism) i de blåmarkerade rutorna i vänsterspalten.

Skriv endast en världsreligion i varje ruta.

Första deluppgiften är redan löst.

(b) Para ihop meningarna med förklaringarna på nästa sida. Skriv siffran på förklaringen i de rödmarkerade rutorna i den högra spalten.

Skriv endast en siffra i varje ruta, använd inte samma siffra mer än en gång.

Första deluppgiften är redan löst.

Världsreligion	Konkreta religiösa handlingar	Förklaring
a) Inom... <i>kristendomen</i>brukar man döpa sina barn...	3
b) Inom... islam	...brukar man tvätta sig innan man ber...	1
c) Inom... kristendomen	...brukar man konfirmera sig...	10
d) Inom... judendomenbrukar man fira Yom Kippur...	6
e) Inom... hinduismen	...brukar man be till guden Ganesha eller Parvati ...	5
f) Inom... buddhismen	...brukar man ge mat till munkar...	2
g) Inom... islam	...brukar många fasta under Ramadan...	9

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har *grundläggande/goda/mycket goda* kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att *beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster* kring centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
6-9 rätt	10-12 rätt fördelat på minst 5 rader som är helt rätt, dvs. eleven måste ha rätt på både världsreligion och förklaring på samma rad.	

Uppgift 23

Uppgiftsformulering

Resonera om hur lycka beskrivs i olika medier och jämför med hur det är i verkligheten. Ge exempel från två medier: böcker, film, tv-program, musik, tidningar eller internet.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan också föra *enkla/utvecklade/väluvecklade* resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som *till viss del för resonemanget framåt/för resonemanget framåt/för resonemanget framåt och breddar det*.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- ett resonemang om hur lycka skildras i olika medieformer (E-A)
- exemplifiering (E-A)
- jämförelse med verkligheten (E-A)
- nyansering (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven för resonemanget vidare genom att resonera om hur lycka skildras i en medieform, t.ex. film eller musik</p> <p>och</p> <p>resonemanget innehåller minst ett relevant exempel från den valda medieformen</p> <p>och</p> <p>eleven jämför skildringen med verkligheten och visar på minst en relevant likhet eller skillnad.</p>	<p>Eleven för resonemanget vidare genom att resonera om hur lycka skildras i två medieformer, t.ex. film och musik</p> <p>och</p> <p>resonemanget innehåller minst ett relevant exempel för varje medieform, varav ett förtydligas med en beskrivning eller förklaring</p> <p>och</p> <p>eleven jämför skildringarna i varje medieform med verkligheten och visar på minst en relevant likhet eller skillnad.</p>	<p>Eleven för resonemanget vidare genom att resonera om hur lycka skildras i två medieformer, t.ex. film och musik</p> <p>och</p> <p>resonemanget innehåller minst ett relevant exempel för varje medieform, varav båda förtydligas med en beskrivning eller förklaring</p> <p>och</p> <p>eleven jämför skildringarna i varje medieform med verkligheten och visar på minst en relevant likhet och skillnad</p> <p>och</p> <p>nyanserar sitt svar genom att visa på att det inom olika medieformer, finns olika skildringar av lycka.</p>
<p>Kommentar</p> <p>När eleven ska ange exempel från olika medieformer kan det ske på två olika sätt. Antingen sker det på ett konkret sätt i form av att exempelvis en film-/boktitel anges eller så används exempel av mer generell karaktär.</p>		

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Jag tycker att den typen av lycka som beskrivs i film INTE stämmer överens med hur det är i film för att i film är allt så övernaturligt. Allt ska vara på ett visst sätt. Om man tänker generellt på romantiska komedier filmer är nästan alla upplagda på samma sätt. Killen ska vara snygg vältränad. Tjejen skall vara vacker och smal. Allt i filmernas handling är oftast väldigt klyschig.

Kommentar : Eleven för resonemanget vidare genom att resonera om hur lycka skildras i en medieform: film, i första hand romantiska komedier.

Resonemanget innehåller ett relevant exempel, "Killen ska vara snygg vältränad. Tjejen skall vara vacker och smal.". Eleven jämför skildringen med verkligheten och visar på en relevant skillnad, " Man brukar oftast kunna förutse vad som kommer hända, det kan man inte göra i de verkliga livet."

Exempel på svar nivå C

Jag tycker att den typen av lycka som beskrivs på Instagram inte stämmer överens med verkligheten för att man lägger ju för det mesta bara ut saker där man är glad. Jag tror inte att man alltid är lycklig. Man lägger ju oftare ut en bild när man är på fest och har kul än en bild när man ligger hemma i soffan och kollar på TV. I filmer och tv-program är det regisserat vad man ska göra och säga. Om filmen bygger på en verklig händelse överdriver man alltid något för att göra det mer instressant så att man vill se på filmen. Så inte heller i film och TV stämmer det med hur lycka är i verkligheten.

Kommentar: Eleven för resonemanget vidare genom att resonera om hur lycka skildras i två medieformer: internet(Instagram) och TV/film.

Resonemanget med exemplet från internet förtydligas med en förklaring om hur många försöker förmedla en bild av lycka genom att lägga upp bilder på Instagram från lyckliga stunder i sitt liv. Eleven lyfter även fram exempel som förtydligas med förklaringar från andra medieformer: TV/film. Lyckan beskrivs som tillrättalagd, "I filmer och tv-program är det regisserat vad man ska göra och säga."

Eleven jämför skildringarna av lycka i båda medieformerna med verkligheten. Eleven menar att den bild man förmedlar på internet inte stämmer med hur det är i det verkliga livet, "Man lägger ju oftare ut en bild när man är på fest och har kul än en bild när man ligger hemma i soffan och kollar på TV.". Eleven hävdar även att beskrivningen av lycka i TV/film inte stämmer överens med hur det är i det verkliga livet, "Om filmen bygger på en verklig händelse överdriver man alltid något för att göra det mer instressant så att man vill se på filmen."

Exempel på svar nivå A

Jag tycker att lycka på Facebook och instagram delvis stämmer överens med verkligheten. Det går ju inte att undgå ifrån att det som läggs ut faktiskt har hänt en verklig person. Att alla är lyckliga på sociala medier stämmer däremot inte överens med verkligheten. Alla har lyckliga stunder i livet och alla har mörkare stunder. Man vet inte att personen kanske i själva verket är jätte olycklig eftersom de flesta människor enbart lägger ut bilder på det som gör dem lyckliga och det som faktiskt är roligt i deras liv. Lycka kan därför verka som något självklart och vanligt.

Vissa böcker handlar om en persons hela liv, både de lyckliga och olyckliga stunderna,

då är det bättre eftersom det får en att inse att livet inte är en enda lycklig stund. Och så är det ju i verkligheten också, det går upp och ner. Man känner igen sig. Men i andra mindre seriösa böcker typ mer "populära böcker" kan det vara som i en saga. Det slutar förutsägbart, alltså alltid lyckligt. Men känslan när man blir lycklig finns i och för sig både i filmer och i sagor. Slutsatsen är alltså att bilden av lycka i filmer, internet mm både kan stämma överens med verkligheterna och skilja sig enormt från den.

Kommentar: Eleven för resonemanget vidare genom att resonera om hur lycka skildras i två medieformer: internet och i böcker.

Resonemanget med exemplet från internet förtydligas med en förklaring om att många på sociala medier förmedlar en bild av att man är lycklig och gör roliga saker. Även resonemanget med exemplet från böcker förtydligas med en förklaring, *"Vissa böcker handlar om en persons hela liv, både de lyckliga och olyckliga stunderna, då är det bättre eftersom det får en att inse att livet inte är en enda lycklig stund. ... Man känner igen sig."*

Eleven jämför skildringarna av lycka i båda medieformerna med verkligheten. Vad gäller internet skriver eleven att *"... lycka på Facebook och instagram delvis stämmer överens med verkligheten. Det går ju inte att undgå ifrån att det som läggs ut faktiskt har hänt en verklig person. Att alla är lyckliga på sociala medier stämmer däremot inte överens med verkligheten."* Eleven menar vidare att om en jämförelse görs mellan bokskildringar av lycka med hur det är verkliga livet så är det möjligt att komma fram till olika svar. Skildringarna i sagor är inte särskilt verklighetstroga, medan skildringarna i vissa andra typer av böcker kan rimma väl med hur det är i verkligheten, *"Slutsatsen är alltså att bilden av lycka i filmer, böcker, tidningar, tv-program internet mm både kan stämma överens med verkligheterna och skilja sig enormt från den."* Eleven nyanserar sitt svar genom att visa på att det inom en och samma medieform kan finnas olika skildringar av lycka.

Uppgift 24

Uppgiftsformulering

Den romersk-katolska kyrkan har en negativ inställning till preventivmedel. Förklara hur denna inställning på olika sätt kan påverka samhället och dess invånare i katolska länder.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva *enkla/förhållandevis komplexa/komplexa* samband med *enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl underbyggda* resonemang.

Bedömningsaspekter

I vilken utsträckning svaret innehåller:

- relevanta förklaringar (E-A)
- förklaringar i flera led (E-A)
- perspektiv (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven förklarar hur människor och/eller samhället påverkas på minst två relevanta sätt eller anger en förklaring i flera led, dvs. A leder till B som leder till C.	Eleven förklarar hur människor och/eller samhället påverkas på minst två relevanta sätt och anger en förklaring i flera led, dvs. A leder till B som leder till C.	Eleven förklarar hur människor och/eller samhället påverkas på minst två relevanta sätt och anger två förklaringar i flera led dvs. A leder till B som leder till C och förklarar utifrån olika perspektiv, t.ex. individ/samhälle, eller ekonomiskt utvecklat/ mindre ekonomiskt utvecklat land.

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Genom att förbjuda preventivmedel så blir det mycket oönskade graviditeter och många barn som växer upp i dåliga miljöer för att barnet är oönskat och kanske till och med oölskad i den familjen. Det kan leda till att barnet växer upp till kanske drogare, kriminell eller självmordsbenägen.

Kommentar: Eleven anger en relevant förklaring i flera led hur människor påverkas. A: "...så blir det mycket oönskade graviditeter..." leder till B: "...många barn som växer upp i dåliga miljöer..." som leder till C: "... kan leda till att barnet växer upp till kanske drogare, kriminell eller självmordsbenägen."

Exempel på svar nivå C

Är det inte tillåtet med preventivmedel så kan följderna bli massa oönskade graviditeter. Därför finns det säkert massa ensamma övergivna gatubarn. De kan också få motsatt effekt att folket aldrig vågar ha sex för att dom är rädda för att få barn eller sjukdomar. Utan skydd så kommer det även att spridas mycket mer könssjukdomar vissa som till och med kan vara dödliga exempelvis aids eller hiv.

Kommentar: Eleven förklarar hur människor påverkas på flera relevanta sätt: många oönskade graviditeter, spridning av könssjukdomar och rädsla för att ha sex. Den första förklaringen anges i flera led. A: Den negativa inställningen till preventivmedel leder till B: "...massa oönskade graviditeter." vilket i sin tur leder till C: "Därför finns det säkert massa ensamma övergivna gatubarn.". Förklaringen är inte helt korrekt men tankefiguren är relevant.

Exempel på svar nivå A

Detta kan påverka väldigt många väldigt mycket framför allt tonåringar som kanske inte tänker ordentligt och ändå har sex. Då är det väldigt stor chans att flickan blir gravid och det förändrar hela hennes liv. Att inte få använda preventivmedel gör att det blir många fler tonåringar som får barn. Vilket gör att de får svårt att avsluta sin utbildning och att skaffa jobb. Det påverkar också samhället som blir mindre "intelligent" om det är få unga kvinnor som har möjlighet till kunskap och arbete. Då utvecklas landet inte lika mycket. Om man inte får använda kondomer kan man inte skydda sig mot till exempel aids. Fler blir då sjuka och det blir dyrt för samhället med sjukvård.

Kommentar: Eleven förklarar hur människor påverkas på flera relevanta sätt: t.ex. oönskade tonårsgraviditeter, färre välutbildade i samhället, större smittspridning av aids. Den första förklaring anges i flera led. A: Den negativa inställningen till preventivmedel, leder till B: "...gör att de får svårt att avsluta sin utbildning och att skaffa jobb." vilket leder till C: "Det påverkar också samhället som blir mindre "intelligent" om det är få unga kvinnor som har möjlighet till kunskap och arbete." och det leder i förlängningen till D: "Då utvecklas landet inte lika mycket.". Den andra förklaringen anges också i flera led. A: Den negativa inställningen till preventivmedel, leder till B: "Om man inte får använda kondomer kan man inte skydda sig mot till exempel aids." vilket leder till C: "Fler blir då sjuka och det blir dyrt för samhället med sjukvård."

Två av förklaringarna utgår från olika perspektiv: individ- och samhällsnivå. Mindre utbildning på individnivå leder till kompetensbortfall för hela samhället(samhällsnivå). Ökad smittspridning(individnivå) leder till ökade sjukvårdskostnader(samhällsnivå).

Sammanställning av provresultat

Sist i Delprov B finns ett formulär för notering av elevens provresultat. Formuläret omfattar samtliga uppgifter i provet.

Formuläret används även för att bestämma elevens provbetyg.

I formuläret är uppgifterna organiserade utifrån de förmågor som provas i provet. De kommer därefter i numerisk ordning. Det framgår även för varje uppgift om det ingår i Delprov A eller B. På sidan 6 i detta häfte finns en sammanställning i vilken det utöver förmågorna även framgår vilken del av kunskapskravet som varje uppgift är kopplad till.

Notering av resultat

Elevens resultat förs in på formuläret genom att en kryssmarkering sätts i rätt ruta, baserat på uppgiftens benämning och på vilken av nivåerna E, C eller A eleven bedöms ha uppvisat belägg. Observera att om elevens resultat på en uppgift bedöms motsvara beskrivningen för den uppgiftsspecifika progressionen för nivå C, ska kryss sättas **både** i rutan för belägg för nivå E **och** i rutan för belägg för nivå C. På motsvarande sätt kryssmarkeras rutorna för E-, C- och A-belägg om elevresultatet på en uppgift bedöms motsvara nivå A.

Exempel på notering av resultat, elevsvar på nivå E:

Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A
Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☐	Uppgift 12 ☐

Exempel på notering av resultat, elevsvar på nivå C:

Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A
Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☐

Exempel på notering av resultat, elevsvar på nivå A:

Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A
Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☒	Uppgift 12 ☒

Provbetyg

När formuläret är ifyllt vidtar bestämningen av elevens provbetyg.

Bestämningen av provbetyg på det nationella provet i religionskunskap innefattar fyra moment:

1. Antal belägg på olika nivåer
2. Totalt antal belägg
3. Beläggens fördelning på olika förmågor
4. Sammanräkning och analys

1. Antal belägg på olika nivåer

Summera först antalet kryss för belägg i respektive spalt för varje förmåga sorterat på nivåerna E, C och A. Notera summorna i formuläret.

Summera därefter antalet kryss för belägg för varje nivå E, C och A. Notera summorna i formuläret.

Maximalt antal belägg för förmåga 1, 2, 3 och 4 på nivåerna E, C och A:

Max belägg förmåga 1:	Antal belägg för E: 12	Antal belägg för C: 9	Antal belägg för A: 5
Max belägg förmåga 2:	Antal belägg för E: 5	Antal belägg för C: 5	Antal belägg för A: 4
Max belägg förmåga 3:	Antal belägg för E: 3	Antal belägg för C: 3	Antal belägg för A: 3
Max belägg förmåga 4:	Antal belägg för E: 4	Antal belägg för C: 4	Antal belägg för A: 3
	Summa belägg för E: 24	Summa belägg för C: 21	Summa belägg för A: 15

2. Totalt antal belägg

Summera det antal belägg som genererats av eleven i provet och notera detta i formuläret.

Om en elev bedöms ha motsvarat beskrivningen av den högsta möjliga nivån på varje enskild uppgift i provet, kommer denna elev att ha samlat maximalt antal belägg, dvs. 60.

3. Beläggens fördelning på olika förmågor

Notera hur elevens belägg fördelar sig mellan de olika förmågor som provas i provet. För att få provbetyget E-A måste eleven ha belägg på minst E-nivå på samtliga förmågor. För att få provbetygen C, B och A måste eleven därutöver ha belägg på minst C-nivå på samtliga förmågor.

Om eleven saknar belägg på nivå E på någon av förmågorna, blir provbetyget F.

4. Sammanräkning och analys

När det totala antalet belägg är sammanräknat och fördelningen av dessa belägg över de olika förmågorna och nivåerna är klarlagt, bestäms provbetyget utifrån följande principer:

För provbetyg E

skall eleven totalt ha **minst 16** belägg. Beläggen för nivå E ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.

För provbetyg D

ska eleven totalt ha **minst 24** belägg, varav minst 5 för nivå C, eller sammanlagt 5 för nivå C och A.*) Beläggen för nivå E ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.

För provbetyg C

ska eleven totalt ha **minst 32** belägg, varav minst 9 för nivå C, eller sammanlagt 9 för nivå C och A.*) Beläggen för nivå E **och** C ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.

För provbetyg B

ska eleven totalt ha **minst 40** belägg, varav minst 5 för nivå A. Beläggen för nivå E **och** C ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.

För provbetyg A

ska eleven totalt ha **minst 48** belägg, varav minst 8 för nivå A. Beläggen för nivå E **och** C ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.

Provbetyg F sätts om eleven har samlat mindre än 16 belägg **eller** om eleven saknar belägg för någon av förmågorna 1-4.

*) Beläggen för nivå C och A summeras. Exempel: Fyra uppgifter som bedöms motsvara nivå A genererar totalt 8 belägg, dvs. 4 C + 4 A.

Bestäm elevens provbetyg utifrån dessa principer. Notera provbetyget i formuläret.

Provbetyg	Minsta antal belägg totalt	Fördelning belägg	Fördelning förmågor
E	16		Beläggen för nivå E ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.
D	24	Minst 5 för nivå C, eller sammanlagt 5 för nivå C+A	Beläggen för nivå E ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.
C	32	Minst 9 för nivå C, eller sammanlagt 9 för nivå C+A	Beläggen för nivå E och C ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.
B	40	Minst 5 för nivå A.	Beläggen för nivå E och C ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.
A	48	Minst 8 för nivå A.	Beläggen för nivå E och C ska vara fördelade över samtliga förmågor 1-4.

5. Förklaring till ifyllt elevformulär

Här intill finns ett exempel på ett ifyllt formulär för sammanställning av elevresultat. Det aktuella provet genererar en summa av 34 poäng. Beläggen för nivå E och C är fördelade över alla förmågorna 1-4. Det sammanlagda antalet belägg på nivå C och A är 12 (10+2). Resultatet blir provbetyg C. Hade det saknats belägg för nivå C på någon av förmågorna 1-4 hade provbetyget blivit D, trots att den totala mängden belägg motsvarar nivån för provbetyg C. För att provet i exemplet skulle få provbetyget B hade det dels krävts att eleven hade fått ytterligare minst 6 belägg, dels att ytterligare minst 3 uppgifter hade gett belägg för nivå A.

Formulär för sammanställning av elevresultat. Ämnesprovet i religionskunskap åk 9, 2015.

Namn: Exempel		Flicka ☐ SvA ☐	
		Pojke ☐	
Födelsedatum: Skola:		Kommun:	

Förmåga	Delprov	Del av kunskapskrav	Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A		
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	A	1	Uppg. 1 ☒				
		2	Uppg. 2 ☒	Uppg. 2 ☒			
		2	Uppg. 6 ☒	Uppg. 6 ☐	Uppg. 6 ☐		
		2	Uppg. 8 ☒	Uppg. 8 ☐	Uppg. 8 ☐		
		1	Uppg. 10 ☒	Uppg. 10 ☐			
	B	2	Uppg. 12 ☒	Uppg. 12 ☐	Uppg. 12 ☐		
		1	Uppg. 13 ☒	Uppg. 13 ☒	Uppg. 13 ☒		
		1	Uppg. 14 ☒	Uppg. 14 ☒			
		1	Uppg. 16 ☐				
		2	Uppg. 19 ☒	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐		
		2	Uppg. 21 ☐				
		1	Uppg. 22 ☒	Uppg. 22 ☒			
			Antal belägg nivå E	10	Antal belägg nivå C	4	Antal belägg nivå A
2. Analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället.	A	3	Uppg. 4 ☒	Uppg. 4 ☐			
		3	Uppg. 5 ☒	Uppg. 5 ☒	Uppg. 5 ☐		
		3	Uppg. 9 ☒	Uppg. 9 ☒	Uppg. 9 ☐		
	B	3	Uppg. 18 ☒	Uppg. 18 ☐	Uppg. 18 ☐		
		3	Uppg. 24 ☒	Uppg. 24 ☐	Uppg. 24 ☐		
	Antal belägg nivå E	5	Antal belägg nivå C	2	Antal belägg nivå A	0	
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	A	4	Uppg. 7 ☒	Uppg. 7 ☒	Uppg. 7 ☒		
	B	4	Uppg. 15 ☒	Uppg. 15 ☐	Uppg. 15 ☐		
		4	Uppg. 23 ☒	Uppg. 23 ☐	Uppg. 23 ☐		
	Antal belägg nivå E	3	Antal belägg nivå C	1	Antal belägg nivå A	1	
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	A	5	Uppg. 3 ☒	Uppg. 3 ☒	Uppg. 3 ☐		
		5	Uppg. 11 ☒	Uppg. 11 ☐	Uppg. 11 ☐		
	B	5	Uppg. 17 ☒	Uppg. 17 ☒	Uppg. 17 ☐		
		5	Uppg. 20 ☒	Uppg. 20 ☒			
	Antal belägg nivå E	4	Antal belägg nivå C	3	Antal belägg nivå A	0	
	Totalt antal belägg nivå E		22	Totalt antal belägg nivå C	10	Totalt antal belägg nivå A	2
	Belägg för nivå E finns för alla förmågor		☒	Belägg för nivå C finns för alla förmågor	☒	Totalt antal belägg nivå C+A	12
	Totalt antal belägg:		34		Provbetyg:		C
	Provbetyget sammanfattar de kunskaper du visat i det nationella provet. Slutbetyget behöver inte alltid vara detsamma som provbetyget eftersom det grundar sig på alla kunskaper du visat i ämnet.						

Kunskapsprofil

Resultatformuläret genererar förutom ett provbetyg även en form av kunskapsprofil över elevens prestationer på provet, fördelat över de olika förmågor som provas. De samlade kunskapsprofilerna i en specifik elevgrupp kan även ge information om hur undervisningen i religionskunskap i denna grupp har fungerat vad gäller de aktuella förmågorna och delarna av kunskapskravet. Genom att delta i den frivilliga inrapporteringen av hela klasser, kan man på ett enkelt sätt få tillgång till en sådan samlad kunskapsprofil för den aktuella elevgruppen och även bilda sig en uppfattning om hur de egna eleverna som grupp har presterat på provet i jämförelse med andra elevgrupper i landet (se häftet "Lärarinformation" s. 5).

[illegible]

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession